RABINDRANATH TAGORE

ANTOLOGIE LIRICĂ

Prezentare grafică: LUCIAN SĂCRIERU
Traducerile au fost făcute după:
L'Offrande Lyrique (Gitanjali), trad. d'Andre Gide, Gallimard, Paris, 1925, 25e edition.
Cygne, trad. de Kâlidâs Nâg et Pierre Jean Jouve Stock, Paris, 1923, 2e edition.
La Corbeille de Fruits, trad. de Helene du Pasquier, NRF, Paris, 1920.
Le Jardinier d'Amour, trad. de Henriette Mirabeau-Thorena, NRF, Paris, 1920, 4e edition.
La Fugitive, trad. de Renee de Brimont, NRF, Paris, 1922,17e edition.
La Religion du poete, Payot, Paris, 1924.
® by POLIROM Co SA Iaşi, 1998
Editura POLIROM
B-dul Copou nr. 3, P.O.Box 266, 6600 Iaşi Tel. & Fax (032) 214100; (032) 214111 (032) 217440 (distribuţie)
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale : TAGORE, RABINDRANATH *Antologie lirică*/Rabindranath Tagore; trad. de George Popa - Iaşi: Polirom, 1998 208 p., 20 cm ISBN: 973-683-124-8 I. Popa, George (trad.)
CIP: 891.4-1=590
Printed in România

RABINDRANATH TAGORE
Antologie Lirică
Ediţia a doua revăzută şi adăugită
Versiune românească şi cuvânt înainte de GEORGE POPA
POLIROM Iaşi, 1998

Sensul cosmic al poeziei lui Rabindranath Tagore[1]

India cucereşte lumea prin cultul său, prin nevoia sa de comuniune spirituală.
RABINDRANATH TAGORE *RELIGIA POETULUI*

Contactul spiritului european cu spiritul indian a fost întotdeauna fascinant şi profund fecundant pentru sensibilităţile superioare, setoase de viziuni cosmice şi de deschideri metafizice nemărginite. Spre nemărginirea din afară şi spre nesfârşirea lăuntrică.

Mai mult încă. Fascinaţia exercitată de cultura indiană constă, înainte de toate, în faptul că această deschidere infinită este centrată de una din cele mai umaniste şi mai generoase concepţii ale gândirii universale, concepţie care reprezintă *Weltanschauung-ul* hindus de-a lungul epocilor: ideea integrării consubstanţiale a omului cu restul lumii; aceasta, în contrast cu individualismul european, iniţiat în Renaştere, şi care postulează disjuncţia dintre eu şi univers.

Nota 1. A se pronunţa Robindronath Togore.

Dovadă strălucitoare a fructuoasei catalize exersate de amintita viziune hindusă o constituie creaţia eminesciană. Precum am arătat şi în altă parte[1], fenomenologia spaţială - fizică şi sufletească - de filiaţie autohtonă din poezia lui Eminescu, a fost fericit potenţată de filozofia indiană a comuniunii şi întrepătrunderii universale, sintetizată în expresia *Tat twam asi: "*Acesta eşti tu", altfel spus, "Tu eşti El" sau "El este Sinele meu" - expresie care, precum se ştie, constituie şi titlul unui poem eminescian postum.

S-a spus, pe drept cuvânt, că supramăsura caracterizează peisajul fizic şi spiritual al Indiei. Pe de o parte, munţii Himalaia, „lăcaşul zăpezilor caste" şi Gangele, fluviul sacru ale cărui braţe cuprind două treimi din vastul teritoriu străbătut de o vegetaţie luxuriantă şi multicoloră; pe de altă parte, o literatură despre care Paul de Saint-Victor afirma: "le dereglement est la regie" şi care este dominată de cele două epopei - Ramayana, însumând 48.000 de versuri şi Mahabharata, având nu mai puţin de 214.770 de stihuri, adică 270 de Iliade.

"India este ceva infinit de complex şi disparat" , scrie Henri Berr, un amestec inextricabil de populaţii, la care s-a supraadăugat, în spaţii şi întindere nemăsurată, acţiunea mediilor de viaţă care oferă ciudate contraste. Obstacole naturale fărâmiţează ţara în regiuni cu climat, faună şi floră diferite, unele muntoase, altele asemănătoare unui deşert, iar altele de o mare bogăţie vegetală... Indianitatea veche pare un haos prin diversitatea raselor şi a limbilor, prin multiplicitatea tradiţiilor şi a credinţelor... Din punct de vedere politic, India era o pulbere de state mici. Rareori un "rege al regilor" reuşea să facă un stat unic, o "sinteză fragilă"[2]. Şi totuşi, cu toată această imensitate şi diversitate în întindere şi timp, există -precum arătam mai sus - o spiritualitate indiană unitară. Explicaţia

Nota 1. *Spaţiul poetic eminescian,* Ed. Junimea Iaşi, col. „Eminesciana", 1982.
Nota 2. P. Masson-Oursel, *L'Inde antique,* prefaţă de H. Berr, Paris, 1933, pp. VIII-IX.

acestui fapt ne-o dă cel mai de seamă poet al Indiei moderne, Rabindranath Tagore: ”India, scrie el în *Sadhana,* a inclus lumea şi omul într-un singur şi mare adevăr. Ea a pus accentul pe armonia dintre ins şi univers. India a simţit că noi nu am putea să comunicăm cu lumea înconjurătoare dacă am fi complet străini de ea".
Infinitul duratei, cu diversitatea momentelor ei şi cu antinomia dintre trecut şi prezent a fost unificat de gândirea indiană prin sentimentul contemporaneităţii tuturor timpurilor, al permanenţei trecutului care îmbogăţeşte mereu prezentul. S-a afirmat că ”India nu are simţul istoriei. Pentru hinduşi, este ca şi cum durata nu ar constitui o traiectorie rectilinie, din care numai clipa de faţă se găseşte în lumină, iar trecutul se afundă într-o nesfârşită umbră de nepătruns, ci un peisaj circular în care anii şi veacurile coexistă, devenind culori şi nuanţe ale aceleiaşi privelişti unice" .1
Modul cum este rezolvată antinomia dintre finitudine şi infinitudine este relevată de Tagore *în Religia poetului.* Concepţia care i-a unificat spiritualiceşte pe indieni se află rezumată în formula:
ATMAN=BRAHMAN, adică viaţa umană, fiinţa izolată, este egală ca esenţă şi se identifică prin aceasta cu întreaga fire, ”cu viaţa cosmică a lumii".
Formula menţionată a fost dezvoltată şi explicată mai departe în *Upanishade* astfel:
ADVAITAM=ANANTAM, adică unitatea este nesfârşită, iar ADVAITAM=ANANDAM, adică unitatea este iubire. Se ajunge astfel la un postulat fundamental al gândirii indiene: iubirea unifică infinitatea. (Se observă, de altfel, că înseşi cuvintele sugerează ideea identităţii; diferenţa dintre cuvintele *infinit* şi iubire constă în simpla schimbare a unei dentale: t devine d).

Nota 1. Este interesant de amintit aici întâlnirea filozofiei hinduse cu unele concepţii ale fizicii contemporane. într-adevăr, fizica actuală vorbeşte despre un spaţiu global, despre o integralitate cosmică, o unitate armonioasă a universului în sens de coexistenţă a tuturor lucrurilor, timpurilor, evenimentelor - o ordine implicită făcându-le interdependente într-o ţesătură dinamică, indivizibilă.

Pag 7

Unitatea Indiei este spirituală. Lucru rar întâlnit în istoria omenirii, un popor atât de dispersat a reuşit să-şi menţină coeziunea datorită identităţii de gândire. Unificarea universului sub semnul iubirii, categorie metafizică şi etică, explică această coeziune. Unitatea de gândire este atât de profundă, încât diferitele minţi cugetătoare care s-au succedat în timp, oricât de îndrăzneţe, nu au făcut decât să îmbogăţească patrimoniul concepţiilor anterioare, sacrificându-le propria originalitate. Câtă deosebire între gânditorul european care vrea să refacă lumea de la început, imaginând un sistem filozofic pe cât posibil cu totul inedit, şi gânditorul indian care nu năzuieşte să fie mai mult decât un fluviu capabil să îmbogăţească oceanul care îl depăşeşte!
Ideea consubstanţialităţii universale, precum şi aceea a unui adevăr tradiţional unic a fost admirabil redemonstrată şi dezvoltată recent de către un ilustru filozof hindus contemporan, Ananda Coomaraswamy, mai ales în lucrarea sa principală, *Hinduism şi budism. ”*Există o multiplicare neîncetată a Unităţii inepuizabile şi o unificare neîncetată a indefinitei Multiplicităţi", afirmă Coomaraswamy, rezumând astfel chintesenţa gândirii indiene de-a lungul epocilor. Străbătută de acest adevăr unic, ”tradiţia hindusă este una din formele filozofiei eterne *(Philosophia Perenis)* şi ca atare ea încarnează adevărurile universale a căror posesiune exclusivă nu poate fi revendicată de nici un popor şi de nici o epocă"[1].
Sentimentul armoniei cosmice şi iubirea, catalizor metafizic al acestei armonii, alcătuiesc constantele principale ale poeziei lui Rabindranath Tagore, continuatorul modern cel mai reprezentativ al *Vedelor* sacre.

Vreau să fac din viaţa mea un lucru simplu şi drept
ca un flaut de trestie pe care universul să-l umple cu muzică -

Nota 1. A.K. Coomaraswamy, *Hinduism şi Budism,* trad. George Popa, ed. Timpul, 1998, pag. 49, 55.

Pag 8

scrie Tagore în *Ofranda lirică.* Pentru a înfăptui sinteza lumii prin iubire, poetul pleacă de la aspectele vieţii de fiecare zi şi sfârşeşte cu elementele primordiale ale firii.
Respiraţia cosmică a poeziei lui Tagore se vădeşte mai ales în accentele prin care el celebrează elementele fundamentale care urzesc arhitectura universului: lumina, pământul, natura, mişcarea, fapta, forma, variaţia nesfârşită a lucrurilor, moartea.
Iată acest poem al luminii, de o incandescenţă şi putere explozivă, amintind ziua dintâi a genezei:

Lumină! Lumina mea! Lumină umplând universul,
Lumină, sărut al inimii, duioşie a sufletului, lumină!
Ah! Lumina joacă în miezul vieţii mele!
Iubitule, dragostea mea răsună sub loviturile inimii!
Cerurile se deschid, vântul tresaltă, un hohot de râs a străbătut pământul.
O încântare se răspândeşte din frunză în frunză, dragostea mea!
O încântare fără măsură!
Fluviul cerului şi-a înecat malurile.
întregul val de bucurie se revarsă în afară.

Pentru Tagore, lumina este izbucnirea bucuriei universale de a exista. Ea este graiul, interjecţia cosmică a acestei invincibile bucurii pe care poetul o consideră forţa originară care a făcut cu putinţă creaţia şi care ţine cumpăna dintre viaţă şi moarte, dintre extaz şi suferinţă. Şi ”chiar dacă ar fi să se stingă întreg universul, spune Tagore, bucuria ar zămisli lumea de la început".
Pământul, substanţă din care sunt modelate lucrurile, şi-a aflat o particulară glorificare în lirica lui Tagore. Atât timp cât, anterior vieţii pământene, poetul a străbătut cerul, el nu a fost decât o absenţă într-un haos inform. Şi numai când s-a desfăcut din ţărână, din pământul comun, abia atunci a dobândit contur şi conţinut:

De-abia atunci am putut răscumpăra cerul,
Cu trupul meu, cu simţămintele mele, cu inima mea neliniştită,
Cu ruşinea, cu harul, cu bucuriile şi suferinţele mele.
Pag 9
Cerul a luat naştere în inima Pământului-Mamă
Şi această luminoasă veste se răspândeşte din spaţii în spaţii.

Contactul afectiv cu pământul îi dă poetului posibilitatea de a realiza plinătatea vieţii, trezeşte în el hotărârea de a continua zilnic efortul ”spre cea mai deplină existenţă".
Tot ceea ce este neîntrerupt se zvârcoleşte în infrareal, făcând imense eforturi de a lua o formă de pe pământ, pentru a deveni un lucru al ţărânei:

Enorma bogăţie a lucrurilor lumii
dansează şi dansează,
grupuri felurite, sensuri felurite,
ca nişte visuri care nasc
plutind în spaţiu într-un nemărginit vălmăşag!
înnebunite de nevoia unei forme,
se îmbrâncesc asemeni unor jucători aţâţaţi peste măsură.
Visuri fără glas şi fără astâmpăr
Îşi caută pătimaş ţărmul întrupării lor.
încercând să scape din abisul Inţormului,
ele se silesc să dobândească vreun chip al pământului:
piatră sau trunchi de copac sau altă înfăţişare,
numai să ajungă puţin pe pământ!
Lupta spiritului dobândeşte şi ea formă în lucruri.
Căci lucrurile nu sunt decât limita mareei suitoare a Informului către Forme.

Iar esenţa tuturor fiinţelor este pământul, stă scris în *Chandogya-Upanishad.* Locul pe care-l ocupă cântarea tangibilului în poezia lui Tagore exprimă recunoaşterea certitudinii celei mai apropiate a condiţiei umane şi ea este reflexul naturalismului viguros al artei plastice indiene vechi, în care senzualitatea nudurilor feminine se uneşte cu opulenţa formelor, mărturisind sentimentul ascuţit al vitalului, iubirea nemijlocită, simplă şi totală, contopind omul cu natura înţeleasă ca o copleşitoare eflorescenţă vegetală şi carnală. Dar această senzualitate se păstrează în zonele de sus ale ingenuităţii, ale purităţii sufleteşti, ale sentimentelor directe, fireşti. în această artă nu găsim preocupări de stilizare hieratică, nici obsedanta
Pag 10
căutare a măsurii de aur, pentru a putea rămâne în contact cât mai strâns cu viaţa reală.
Pe de altă parte, mişcarea universală ocupă un loc central în poemele lui Tagore, iar acest lucru îşi are, de asemenea, sorgintea în vechea artă hindusă, animată de un marcat sentiment al mişcării, exprimat prin ceea ce s-a numit *tribhanga,* adică ”tripla flexiune". Formele feminine, mai mult sau mai puţin senzuale, mai mult sau mai puţin generoase dar, în general, suple, armonioase, sunt supuse unei atitudini caracteristice în întreită flexiune, menită să pună în valoare unduirea, graţia şi voluptatea acestor forme.
Tribhanga apare chiar de la începutul artei indiene, menţinându-se până în zilele noastre şi demonstrând una din constantele majore ale spiritului indian - viziunea complet opusă frontalităţii şi hieratismului rigid pe care le întâlnim în arta plastică primitivă la aproape toate popoarele. Acest fapt dovedeşte tocmai acest sentiment nemijlocit al vieţii, al realităţii, în liberă desfăşurare de forme şi mişcări. Tagore, care s-a considerat fiul cel din urmă venit al ancestralei culturi a ţării sale, rămâne, şi în această privinţă, în spiritul acestei culturi.
Inerţia, nemişcarea înseamnă îmbătrânire şi moarte. ”Viaţa mea să nu fie sărăcită de lipsa faptei", afirmă Tagore. Căci fapta este cea care creează: ”la început a fost fapta", exclamă poetul asemenea lui Faust. ”Numai în muncă şi creaţie să-ţi doreşti o sută de ani de viaţă", stă scris în Upanishade.

Atâta vreme cât rămân inert,
nu fac decât să devorez această lume
în firmituri, la fel ca o insectă.
Dar dacă merg şi alerg în torentul mişcării
cu întreg cuprinsul acestei lumi,
atunci feluritele poveri ale suferinţii se risipesc,
devin curat când mă cufund în fluviul mersului.
Tinereţea mea se trezeşte la o nouă viaţă,
ea se reîntinereşte în fiece clipă.
Marele cer este plin de voiosul cânt al mersului
şi soarele, luna şi stelele cântă jur-împrejur!

Pag 11
De la elementele unghiulare ale universului, Tagore coboară la lucrurile mărunte ale firii, lucrurile umile de fiecare zi, pentru a le celebra cu aceeaşi vigoare şi cu accente de mare duioşie. Pentru că fiecare din aceste modeste existenţe reprezintă un rezumat al naturii şi, mai ales, un rezumat al frumuseţii lumii.
Şi poetul subliniază că, dacă i-a fost mai uşor să cânte marile lucruri cu desfăşurare universală, este mult mai greu să găsească limbajul potrivit pentru a cânta lucrurile la dimensiune umană. Căci este mai lesne să descrii ceea ce are dimensiuni spaţiale decât ceea ce are drept măsură intensitatea: intensitatea vieţii şi a iubirii. Platon spunea: ”este mai uşor să vorbeşti despre zei decât despre oameni".

Iată:
am zugrăvit lumea veşniciei
pe umila pânză a clipelor.
Dar n-am aflat încă graiul firesc
pentru a o tălmăci.
Acest sătuc şi această câmpie pustie,
linia viorie a râului,
corul gălăgios al raţelor sălbatice,
fiecare din aceste imagini, Poete, tu le-ai văzut
atât de des în incandescenţa primăverii!
Ah! Să le creionezi mergând pe drum,
să asculţi cântecele aproape nespuse,
toate acestea-mi îmbată viaţa cu o adâncă tulburare de bucurie,
pentru care eu veşnic lupt
cu veşnica nădejde
că le voi exprima.

Deseori, viaţa elementară este mărturisită de exuberanţa primăverii:

Amant îndrăzneţ al naturii, o Prier,
fă să gâfâie inima pădurilor în strădania de a se exprima!
Vino în sufluri de nelinişte,
Pag 12
acolo unde florile se învoaltă printre frunze noi!
Rupe ca o revoltă luminoasă veghea nocturnă,
şi chiar sub pământ anunţă-le apropiata eliberare seminţelor întemniţate!...
Dezrobeşte verbul îngheţat!...
însufleţeşte ardoarea care slăbeşte...
învinge moartea!

Tema armonizării mărginitului cu nemărginitul este mereu reluată de Tagore sub diverse ipostaze. întreaga natură, ”variată la nesfârşit în exuberanţa universului", se află sintetizată într-o simplă alcătuire delicată ca floarea de lotus. Mai mult: ”Eul nostru nemuritor este ca roua pe frunza de lotus", stă scris în *Chandogya-Upanishad.* Pentru că nemărginirea este prezentă în cel mai mic lucru. Aşa este posibilă unitatea. Suflul cosmic al poeziei lui Tagore îşi atinge maxima amploare mai cu seamă atunci când celebrează armonia universală, contopirea lucrurilor în acelaşi tot aflat în permanentă mişcare creatoare: ”Acelaşi fluviu de viaţă care aleargă prin arterele mele ziua şi noaptea, curge prin lume şi dănţuie în pulsaţii ritmice ... Marea pulsaţie a veacurilor dansează în sângele meu în această clipă".
Toate astrele palpită în sufletul poetului, viaţa lumii ţâşneşte în fiinţa sa ca un izvor nesecat. Toate florile se

desfac în el, primăverile şi priveliştile toate urcă în sufletul său ca un parfum, şi respiraţia tuturor lucrurilor cântă în făptura sa ca un flaut. Aspiraţia de unificare cosmică se ridică de la năzuinţa de a se confunda cu un nufăr, cu fiinţa dragă, şi până la osmoza cu vastul necunoscut încărcat de imprevizibil:

Nu izbutesc să-mi aflu odihnă.
Mi-e sete de nemărginire.
Sufletul meu năzuieşte spre neştiutele depărtări.
O, tu, Marele Dincolo, o, sfâşietoare chemare
a flautului tău!...
în ceaţa însorită a orelor grele de dor,
ce imensă viziune îmi apare despre tine pe azurul cerului!

Pag 13
Obiectul poeziei, afirmă Tagore, este de a degaja individualul împotmolit în faptele zilnice şi de a-i reda posibilitatea zborului în libertatea universalului. Fiecare lucru nu face decât să ne descopere viziunea nesfârşirii. Baudelaire exclama: ”Je vois l'infinit par toutes les fenetres!". Iar Shelley credea că ”spiritul *Frumosului* este o viziune a nemărginirii".
Dar dorinţa de comuniune totală depăşeşte ultima barieră, aceea a morţii. Pentru Tagore - ca şi în concepţia noastră mioritică, precum şi în viziunea rilkeană - moartea nu strică echilibrul lumii. Dimpotrivă, constituie o componentă a acestui echilibru. Moartea reprezintă o treaptă către necuprins. Finitul se întoarce în necuprins pentru ca un alt ciclu creator să înceapă din substanţa noastră. Substanţa tuturor lucrurilor este materialul din care se exersează eterna bucurie universală a zămislirii pluralităţii infinite a formelor: ”Dorinţa de a trăi este un mare adevăr, iar moartea un alt mare adevăr. Totuşi, trebuie să existe între ele o armonie. Altfel creaţia nu ar putea îndura atât de mult enormitatea înşelăciunii! Altfel lumina s-ar fi întunecat de mult, ca o floare devorată de viermi". Iar în altă parte: ”Muzica este aceeaşi, a venirii şi a plecării, în ritmul armoniei eterne".
Aşa cum remarcă Andre Gide, în literatură nimeni nu a închinat morţii imnuri cu accent mai solemn, mai vibrant, ca Rabindranath Tagore în *Gitanjali* (Ofranda lirică), volum care i-a adus poetului premiul Nobel (1913).
Moartea este întoarcerea fiinţei individuale, mărginite, în marele tot, absorbţia în Brahman, în spiritul universal. Trecerea prin moarte este străbaterea unei nopţi care duce spre o nouă dimineaţă. Eul se contopeşte cu Natura, finitul spaţial se armonizează cu necuprinsul, viaţa cu moartea, veşnicia care s-a scurs cu clipa de faţă prelungită la nesfârşit:

Tu nu ai murit, Trecutule,
dar tu rămâi tainic.
Şi totuşi am simţit cum lunecă paşii tăi magici în fiinţa mea
şi te-am ghicit uneori în sufletul unor ore.
Căci tu nu pierzi nimic din ce ai fost!
Tu scrii din nou istoria bunilor noştri
pe frunzele imponderabile ale vieţilor noastre.
Pag 14
îţi aminteşti nume uitate.
Prezentul neliniştit vorbeşte cu glasul tău
din pragul tăcerii tale!

Noi am trăit în nenumărate lumi care s-au perindat de-a lungul veşniciei. Nedesluşit, poetul îşi aminteşte de această comuniune intimă cu epocile cărora le-a aparţinut. Prima dimineaţă care a iluminat pământul, ca şi întreaga eternitate, păstrează amprenta existenţei noastre trecută în legendă.

*****

Ceea ce ne integrează în restul firii, puterea care contopeşte lucrurile dispersate în infinitul spaţiului şi al timpului, este iubirea. Precum am arătat, acest concept alcătuieşte pivotul filozofiei lui Tagore şi al celei hinduse în general. în eseul *Religia pădurii,* Tagore arată că modul de a privi lumea de către India este rezumat în cuvântul sanscrit *Sachidananda,* care înseamnă *realitate.* El este constituit din trei cuvinte, formând trei trepte particulare de real: SAT înseamnă constatare a existenţei, CHIT, cunoaştere, iar ANANDA, unirea cu toate lucrurile prin bucuria iubirii.
Lumea formelor finite nu este decât expresia exuberanţei creatoare a iubirii, a bucuriei de a iubi: ”Este în firea acestei nestăvilite bucurii de a se realiza într-o formă care este lege. Bucuria care nu are formă simte nevoia de a crea, de a se preschimba în forme. Bucuria infinită se descoperă în forme variate, luându-şi asupră-i jugul legii". Astfel, bucuria iubirii - energie cosmică - face ca toate lucrurile să iradieze din unitatea nemărginirii, fiind din

nou sintetizate tot prin iubire, închizându-se, în acest mod circuitul dintre ceea ce este conturat şi necuprins. în iubire se rezolvă antiteza aparentă dintre cele două elemente. Contrastele nu pricinuiesc dezordine în univers, ci armonie, afirmă Tagore, ”aşa cum între sunetele înalte şi cele profunde ale pianului nu există împotrivire, ci sunt indispensabile armoniei".
Considerând lumea o expresie a iubirii, toate lucrurile capătă înţeles şi toate se înlănţuie într-un ritm unic, ritmul universal al
Pag 15
bucuriei. ”Din bucurie s-au născut toate făpturile, spun *Vedele* sacre, prin bucurie se ţin şi în bucurie se întorc când pleacă din această lume".
Substanţă primordială, bucuria, se află pretutindeni: în firul de iarbă şi în azur; în efervescenţa verii şi în ”aspra cumpănire a iernii"; în sevele care pulsează în plante şi în sângele care dansează în artere; în armonia fără greşeală a corolei de lotus şi în nobila ţinută a corpului omenesc.
Şi când am ajuns la conştiinţa identificării noastre cu cosmosul, când am dobândit suprema revelaţie că toţi suntem aceeaşi plămadă a iubirii, numai atunci suntem liberi. ”Atunci omul începe să participe la jocul universal al iubirii. Atunci el ştie că este chemat ca oaspete de cinste la această strălucitoare sărbătoare a iubirii".
Nici adevărata cunoaştere nu este cu putinţă fără iubire, întreaga lume se înrudeşte cu noi. Acesta este începutul adevărului. Dar trebuie să iubim pentru a cunoaşte. Trebuie să recăpătăm conştiinţa iluminată a consubstanţialităţii cu toate lucrurile, cu toate făpturile, conştiinţa participării noastre la vibraţia şi înţelesul întregii creaţii.
”Nu înţelegem pentru că nu iubim", afirmă Tagore. Fără această înţelegere, ce nu se îndeplineşte decât prin iubire, sinteza cosmică nu este posibilă. Rămâi un străin printre lucruri străine, un exilat a cărui ţară nu se află nicăieri.
Găsim, de asemenea, la Rabindranath Tagore ideea fecundă conform căreia iubirea dă intensitate şi densitate lucrurilor, vieţii, pentru ca ele să poată lua parte mai uşor la ritmica universală. Iubirea transfigurează atât viaţa, cât şi moartea, reunindu-le sub semnul uimirii: ”Prin vraja ta, Iubire, viaţa şi moartea au devenit pentru mine una şi aceeaşi nesfârşită uimire".
Postulând iubirea drept principiu care explică izvodirea şi echilibrul lumii şi care împacă aparenta disonanţă dintre viaţă şi stingere, poezia lui Tagore dovedeşte umanismul ei de cea mai amplă respiraţie. Această concepţie, această viziune luminoasă a întregului - întrevăzută cu mintea dar, mai ales, trăită, simţită cu toată fiinţa poetului - explică nu numai suflul cosmic al liricii lui Tagore,
Pag 16
nu numai nobleţea şi elevaţia ei; explică, de asemenea, de ce Tagore a fost poetul total. Ca şi Holderlin, ca şi Rilke, ca şi Eminescu.
Rabindranath Tagore a izbutit în chip desăvârşit ”să-şi facă din existenţă un cântec", să înfăptuiască acel *modus poeticus vivendi.* Fiorul cosmic, viziunea transfigurată despre lume şi întrepătrunderea vibrantă cu ea, nu au fost degradate la simple ingrediente literare şi nu au fost rezervate unor momente izolate, de excepţie, ci au devenit mod zilnic de viaţă, firească stare existenţială, condiţie de a fi. De altfel, numai aşa este posibilă creaţia, poezia: ”ritmul armoniei cosmice produce în spiritul nostru emoţia care este creatoare", afirmă Tagore în *Religia poetului.* La rândul lor, ”poezia şi artele întreţin credinţa profundă a omului în unirea făpturii sale cu tot ceea ce fiinţează şi al cărei adevăr final este adevărul personalităţii. Este o religie uşor de înţeles, şi nu un sistem metafizic care trebuie analizat şi discutat."
Sub semnul iubirii, în poezia lui Tagore încap şi se mişcă lumile. Ritmul cosmic, preschimbat în emoţie, dezmărgineşte sufletul individual, transpunându-l în ”cea mai înaltă realitate", în ”lumina omniformă", în ”Sufletul Lumii", după cuvântul unui poem din *Shankhayana:*

Tot ceea ce voi aţi fost, şi aţi văzut, şi aţi înfăptuit şi aţi gândit...
Pelerin, Pelerinaj şi Cale ...
Eu unicul am fost în drum către mine însumi.
Şi sosirea voastră era doar Eu-însumi la propria-mi poartă.
Veniţi, Atomi pierduţi, atraşi către Centrul vostru,
Raze rătăcitoare în vastul întuneric,
întoarceţi-vă şi reîmpliniţi Soarele vostru.

George POPA
Pag 17

OFRANDA LIRICĂ

***
M-ai făcut nemărginit - aceasta a fost bucuria ta.
Acest caliciu fragil neîncetat îl goleşti
şi neîncetat iarăşi îl umpli cu viaţă proaspătă.

Acest mic flaut de trestie
tu l-ai purtat peste dealuri şi văi
şi-ai înălţat dintr-însul cântece veşnic noi.

La atingerea nepieritoare a mâinilor tale
inima mea îşi depăşeşte cuprinsul
şi se risipeşte în revărsări de negrăit.

Darurile tale nenumărate, cum le-aş putea cuprinde
în micile mele mâini ?
Dar evuri şi evuri trec şi tu te dărui necontenit
şi mereu mai rămâne loc pentru a fi umplut.

Pag 20

***
Timpul călătoriei mele este lung;
calea pe care o am de străbătut este fără sfârşit.

Am ieşit pe aripile primei raze de lumină
şi mi-am urmat drumul prin singurătăţile lumilor,
lăsând urma mea pe atâtea stele.

Calea cea mai lungă mă apropie cel mai mult de tine
şi modularea cea mai întortocheată
este tocmai cea care duce la perfecta simplitate a acordului.

Călătorul trebuie să bată la toate porţile înainte de-a ajunge la a sa.
Trebuie să rătăcim prin toate lumile din afară
pentru a ajunge în sfârşit la templul cel mai lăuntric.

Lăsat-am ochii să rătăcească departe,
înainte de a-i închide şi a spune:
Tu eşti aici.

Această întrebare, această aşteptare
se topeşte în lacrimile a o mie de fluvii
şi cufundă lumea sub valul acestei certitudini:
Eu sunt.

***
Ziua în care floarea de lotus s-a deschis,
spiritul meu rătăcea la întâmplare
şi mă aflam la capătul puterilor. coşul meu era gol
şi floarea a rămas părăsită.

Uneori însă o tristeţe mă copleşea:
mă trezeam zbuciumat din visul meu
şi simţeam urma suavă a unei ciudate arome
în vântul de miazăzi.

Această abia simţită dulceaţă
îmi făcea inima bolnavă de dor.
Mi se părea că recunosc răsuflarea verii care năzuia către desăvârşire.

Nu ştiam atunci că era atât de aproape,
că era a mea şi că această suavitate
se împrăştiase în adâncul propriei mele inimi.

Pag 22

***
Propriul meu nume este o temniţă
în care plânge cel pe care l-am închis.
Şi totuşi, fără încetare mă străduiesc să ridic zidul în jurul meu.

Şi în vreme ce zi cu zi acest zid creşte spre cer,
în adâncurile beznei eu nu-mi mai întrezăresc adevărata mea fiinţă.

Mă mândresc cu acest zid înalt
şi de teama celei mai mici spărturi,
eu o astup în grabă cu ţărână şi nisip.
Dar având mereu grijă de numele meu,
eu mă depărtez neîncetat de adevărata mea fiinţă.

Pag 23

***
Lumină! Lumina mea! Lumină umplând universul,
lumină, sărut al ochilor, duioşie a inimii, lumină!
Ah! lumina joacă în miezul vieţii mele!
Iubitule, dragostea mea răsună sub loviturile inimii.
Cerurile se deschid, vântul tresaltă. Un hohot de râs a străbătut pământul.

Pe oceanul luminii fluturele-şi deschide aripile.
Creasta valurilor de lumină străluceşte de crini şi iasomie.

Lumina, o, iubitul meu, zugrăveşte cu aur ceţurile;
ea împrăştie în supremă risipă pietrele scumpe.
O încântare se răspândeşte din frunză în frunză, dragostea mea!

O încântare fără măsură,
Fluviul cerului şi-a înecat malurile,
întregul val de bucurie se revarsă în afară.

Pag 24

***
Toate accentele bucuriei să-şi dea întâlnire
în cântecul meu suprem:
Bucuria care face ca pământul să izbucnească
în nepotolita risipă a ierbii;

bucuria care face ca în necuprinsul lumii să danseze
moartea şi viaţa îndeolaltă, gemene;

bucuria care se odihneşte liniştită printre lacrimi
în caliciul roşu al lotusului suferinţii;

şi - în sfârşit - bucuria care-şi aruncă toată avuţia
în pulbere - dar fără ca s-o ştie.

Pag 25

***
Pe ţărmul necuprinselor lumi se strâng copiii.
Azurul fără sfârşit se adună deasupra lor.
Lângă ei valurile murmură întruna.
Pe ţărmul nemărginitelor lumi se strâng copii dansând şi strigând.

Ei îşi clădesc case de nisip; se joacă cu scoici goale.
Cu frunze veştejite îşi împodobesc bărcile cu pânze,
pe care le lasă apoi să lunece pe marea adâncă.
Copiii se joacă pe ţărmul lumilor.

Ei nu ştiu să înoate. Nu ştiu să arunce năvodul.
Pescuitorii de perle se cufundă, neguţătorii ies din port.
în acest timp copiii adună pietricele şi apoi le risipesc.
Ei nu caută comori ascunse, ei nu ştiu să arunce năvodul.

Mareea se înalţă râzând
şi strălucirea palidă a plajei zâmbeşte
Valurile încărcate de moarte cântă copiilor balade neînţelese,
la fel cum cântă o mamă ce-şi leagănă copilul.
Valul se hârjoneşte cu copiii
şi palida strălucire a plajei surâde.

Pe ţărmul necuprinselor lumi se adună copii.
Furtuna rătăceşte în ceruri fără drum, vasele dispar
în marea fără brazde, moartea pândeşte şi copiii se joacă.
Pe ţărmul nesfârşitelor lumi are loc marea adunare a copiilor.

Pag 26

***
Pe ţărmul râului mâhnit, printre înalte ierburi,am întrebat-o:
”Copilă, ude mergi ferind sub mantie flacăra lămpii tale ?
Casa mea este pustie şi în beznă; dă-mi mie lumina ta!"
O clipă ea şi-a ridicat ochii adânci şi-mi descoperi faţa în amurg:
”Am venit la râu, spuse ea,

ca să dărui lampa apei care curge, când ultima licărire-a amurgului se va stinge".

Şi am rămas singur printre înaltele ierburi, contemplând
acea flacără firavă care fugea odată cu apa la întâmplare.

În liniştea umbrelor care crescuseră, am întrebat-o:
”Copilă, toate lămpile voastre sunt aprinse; spune-mi, unde mergi tu cu a ta ?
Casa mea este pustie şi întunecată, dăruieşte-mi mie lumina ta".

Ea-şi ridică asupră-mi ochii adânci şi şovăi o clipă:
”Am venit, îmi spuse ea în sfârşit,
ca să-mi închin lampa cerului".

Şi eu am rămas acolo contemplând
flacăra aceea de prisos, consumându-se în pustiu.

În bezna miezului de noapte, fără lună, am întrebat-o:
”Copilă, ce cauţi tu ţinându-ţi lampa strâns lângă inimă ?
Casa mi-e întunecată şi pustie, fă-mi dar lumina ta".

Pag 27

Ea s-a oprit o clipă gânditoare, mi-a descoperit iar faţa în beznă:
”Am adus această lumină, spuse ea,
ca să iau parte la carnavalul lămpilor".

Şi am rămas acolo contemplând
micuţa lampă pierdută printre nenumăratele focuri.

Pag 28

***
Când creaţia era nouă
şi toate stelele străluceau în prima lor splendoare,
zeii ţinură sfat în cer şi cântară:
”O, tablou al desăvârşirii! O, preacurată bucurie!"

Dar unul dintre zei strigă deodată:
”Mi se pare că undeva este o ştirbire în acest lanţ al prealuminii
şi una dintre stele s-a pierdut!"

Struna de aur a harfelor divine se rupse: cântarea încetă
şi îngroziţi zeii începură să se tânguie:
”Fără îndoială era cea mai frumoasă steaua care s-a pierdut,
gloria tuturor cerurilor!"

Din ziua aceea este căutată fără încetare
şi tânguirea unuia trece la celălalt:
”Cu ea lumea şi-a pierdut singura sa bucurie!"

Dar, în liniştea adâncă a nopţii,
stelele surâd şi murmură între ele:
”Zadarnică este căutarea!
O desăvârşire neîntreruptă este pretutindeni!"

***
Tu eşti cerul şi tu eşti cuibul.
O, tu, plin de frumuseţe!
Aici, în cuibul culorilor, al sunetelor, al miresmelor,
iubirea ta este aceea care-mi face sufletul una cu tine.

Iată venind aurora
cu un coş de aur în mâna dreaptă încărcat
cu ghirlanda de splendori cu care va împodobi pământul.

Şi iată venind seara pe cărările neumblate
ale păşunilor singuratice părăsite de turme.
Ea aduce în ulciorul ei aurit licoarea răcoritoare a liniştii,
valul oceanului de repaus sosit de pe ţărmul dinspre soare apune

Dar acolo, acolo unde cerul se deschide nemărginit
pentru ca sufletul să poată zbura,
acolo domneşte neştirbită şi albă transfigurarea.
Acolo nu este nici noapte, nici zi, nici forme, nici culori,
- şi nici cuvinte, nici cuvinte.

Pag 30

***
Acelaşi fluviu de viaţă care aleargă prin arterele mele ziua şi noaptea
curge prin lume şi dansează în pulsaţii ritmate.

Este aceeaşi viaţă care-şi învoaltă prin pulberea pământului bucuria
în nenumărate fire de iarbă
şi izbucneşte în pătimaşe valuri de frunze şi flori.

Este aceeaşi viaţă care pune în mişcare fluxul şi refluxul
în oceanul-leagăn al naşterii şi al morţii.

îmi simt trupul slăvit de atingerea acestei vieţi universale.
Şi mă mândresc, pentru că în clipa aceasta în sângele meu
dansează marele puls al trecutelor evuri.

Pag 31

***
Ţie îţi este dat, Doamne,
să iei parte la bucuria acestui ritm ?
Să te confunzi, să te pierzi, să te sfarmi
în vârtejul acestei imense transfigurări ?

Toate lucrurile se grăbesc, fără răgaz, fără a se uita înapoi,
fără ca nici o putere să poată opri ceva în loc -,
toate lucrurile se grăbesc.

Potrivindu-şi pasul cu ritmul acestei neobosite muzici,
fiecare anotimp soseşte dansând, apoi trece mai departe -,

culori, sunete şi parfumuri

îşi varsă nemărginitele cascade
în această supraabundenţă care se cheltuieşte
şi renunţă la ea însăşi şi moare în fiecare clipă.

Pag 32

***
Cât de mult a trebuit să mă risipesc
şi să mă răsucesc în toate sensurile,
proiectând astfel umbre pestriţe pe splendoarea ta –
aceasta este maya ta.

Tu pui un răgaz propriei tale fiinţe,
şi, în mii şi mii de accente emanate din tine,
tu răspunzi la propria ta chemare.
în felul acesta s-a născut în mine cheltuirea fiinţei tale.

Cântul tău sfâşietor se răsfrânge prin ceruri
în lacrimi irizate şi surâsuri, în spaime şi nădejdi;
valuri se înalţă şi se prăbuşesc, vise se deşiră şi iar se înnoadă.
în mine tu nu te mai regăseşti pe tine.

Acest ecran pe care l-ai pus între noi
este zugrăvit cu nenumărate imagini, zi şi noapte schimbătoare;
înapoia lui sălaşul tău este ţesut dintr-o uimitoare taină de curbe,
orice brutală linie dreaptă fiind alungată.

Această mare defilare a ta şi a mea
are loc pe întinsurile cerului.
întreg văzduhul vibrează de acordul dintre tine şi mine
şi jocul de-v'aţi-ascunselea dintre tine şi mine continuă din evuri în evuri.

Pag 33

***
Ziua s-a scurs, umbrele călătoresc prin lume.
Este timpul să merg la râu
şi să-mi umplu ulciorul cu apă.
Aerul este liniştit din pricina murmurului apei care mă cheamă.
Voi merge acolo în mâhnitul amurg.
Nimeni pe singuraticul drum. Vântul se înalţă.
Un fior se târăşte pe apa fluviului.

Nu ştiu dacă am să mă mai întorc. Nu ştiu ce întâmplătoare întâlnire...
Acolo,aproape de vad, omul necunoscut cântă din lăuta sa.

Pag 34

***
Mi se pare că sunt asemenea norului rătăcind fără ţintă pe cerul toamnei.
O, soarele meu veşnic triumfător!
La atingerea ta ceaţa mea încă nu s-a risipit,
pentru ca să devin unul şi acelaşi cu lumina ta.
Astfel eu merg socotind lunile şi anii
în care stau despărţit de tine.

Dacă aceasta este dorinţa ta şi acesta este jocul tău,
ia-ţi asupra ta fugara mea inconsistenţă.
împodobeşte-o în culori, zugrăveşte-o cu aur,
pentru ca, pe vântul leneş pe care pluteşte,
să se răspândească în schimbătoare minuni.

Apoi, dacă iarăşi dorinţa ta este ca la venirea nopţii jocul să înceteze,
voi dispare în întuneric...
Sau poate într-un surâs al albei dimineţi,
în prospeţimea acestei curăţii transparente.

Pag 35

***
De-a lungul multor zile de lâncezeală
am deplâns timpul pierdut.
Şi totuşi el nu a fost nicicând pierdut, Doamne!
Căci tu ai luat în mâinile tale
fiecare infimă clipă a vieţii mele.

Ascuns în inima lucrurilor,
tu hrăneşti sământa până la încolţire,
mugurele până se desface,
şi floarea ce se învoaltă până la belşugul fructului.

Mă aflam acolo pe patul meu de lenevire
şi-mi închipuiam că tot lucrul meu a încetat.
M-am trezit dimineaţa
şi mi-am aflat grădina-ncărcată de minuni şi corole

pag 36

***
În mâinile tale, Doamne, timpul este fără margini.
Nu se află nimeni în stare să-ţi socotească minutele.

Zilele şi nopţile se destramă, epocile se învoaltă
şi apoi se ofilesc asemenea florilor.
Tu ştii să aştepţi.

Noi însă, oamenii, noi nu avem timp de pierdut.
Şi pentru că nu avem timp de pierdut,
trebuie să ne căznim pentru şansele noastre.
Suntem prea săraci pentru a ne îngădui să fim în întârziere.

Şi astfel se scurge timpul pe care eu îl dăruiesc
tuturor tânguitorilor care mi-l cer.

Iar la sfârşitul zilei mă grăbesc de teamă
ca ferestrele să nu fi rămas deschise
. Apoi găsesc că totuşi încă mai este timp.

Pag 37

***

Mamă, pentru tine alcătui-voi
un şirag de perle din lacrimile mâhnirii mele.

Pentru a-ţi acoperi picioarele, stelele au cizelat inele de lumină,
dar darul meu ar voi să atârne la gâtul tău.

Preaplinul şi strălucirea emană din tine.
Tu ai căderea de a le dărui sau de a le păstra.
Dar această tristeţe a mea îmi aparţine în mod absolut
şi când ţi-o aduc drept ofrandă,
harul tău vine să o răsplătească.

Pag 38

***
Neliniştea despărţirii se răspândeşte pretutindeni în lume
şi zămisleşte forme fără număr
în cerul nemărginit.

Această mâhnire a despărţirii
este cea care contemplă în tăcere noaptea stea cu stea
şi care trezeşte o liră în şoptitoarele frunze
din întunecimea ploioasă a lunii iulie.
Chinul acesta copleşitor
este cel care se întrupează
în iubiri şi doruri, în suferinţi şi bucurii în sălaşurile omeneşti,
iar în inima mea de poet
el este mereu şi mereu acela care devine fluid
şi se preschimbă în râuri de cântări.

Pag 39

***
Şi acum, rămâneţi cu bine!
Vreau să-mi uraţi drum bun, fraţii mei.
Vă mulţumesc, adânc înclinându-mă.

Iată, am lăsat cheile în uşă.
Renunţ la orice drept asupra casei mele.
Dăruiţi-mi însă câteva vorbe bune.

Multă vreme am fost prieteni şi eu am primit de la voi
mai mult decât am putut să vă dăruiesc.

Acum ziua sfârşeşte. S-a consumat lampa
care a luminat colţul meu de umbră.
O chemare mi-a sosit
şi sunt gata pentru călătorie.

Pag 40

***
În acest ceas al despărţirii, uraţi-mi noroc, prieteni!
Cerul se înroşeşte de auroră.
Calea se deschide splendidă.

Să nu mă întrebaţi ce iau cu mine.
Plec la drum cu mâinile goale
şi inima plină de aşteptare.

îmi voi pune coroana de nuntă.
Nu am îmbrăcat haina întunecată a pelerinilor.
Fără teamă mi-e sufletul, deşi sunt primejdii pe drum.

La capătul călătoriei mele va apărea luceafărul de seară
şi accentele tânguitoare ale cântecelor vecerniei
izbucni-vor deodată sub arcada regească.

Pag 41

***
Mă cufund în adâncul oceanului de forme,
în nădejdea că voi afla perla desăvârşită şi fără formă.

`Navighez din port în port în luntrea aceasta hăituită de furtună.
Departe sunt acum zilele jocului meu,
când îmi plăcea să mă las zguduit de valuri.
Iar acum năzuiesc să sfârşesc în ceea ce este fără de moarte.

În sala de primire, aproape în abisul fără fund
din care se înalţă un cântec negrăit,
voi strânge harfa vieţii mele.

Te voi acorda după ritmul veşniciei, harfă!
şi când va fi vibrat supremul tău suspin,
la picioarele Marii Linişti te voi lăsa să odihneşti tăcută.

Pag 42

***
Cântecele mele te-au căutat de-a lungul întregii mele vieţi.
Ele m-au purtat din poartă în poartă.
Prin ele, pipăind şi scrutând universul, am simţit în jurul meu.

Cântecele mele m-au învăţat tot ceea ce am aflat
şi mi-au arătat ascunsele cărări
şi m-au făcut să descopăr atâţia aştri pe zările afunde ale inimii mele.

Cântecele mele mi-au fost călăuză în timpul zilei umane
către tainicul tărâm al bucuriei şi al durerii;
iar acum către grilajul cărui castel m-au adus pe înserate,
în timp ce călătoria mea se încheie ?

Pag 43

LEBĂDA

***
O, Noul meu! O, lucru niciodată pârguit!
Pururi verde! Neluat în seamă!
Retrimite dintr-o lovitură în viaţă
pe toţi aceşti morţi pe jumătate.

Lumina dimineţii este roşie din cauza beţiei.
Să strige mulţimea împotriva ta cum îi place,
Aruncă la gunoi cearta
Şi fă să danseze foarte înalt frumoasa ta coadă de pasăre!
Vino strălucitorul meu, tânărul meu, Noul meu!

Cuşca se leagănă uşor în văzduh
Nimic nu se mişcă, nimic nu se clatină
Nici în casa lor, nici în ograda lor;
Aceste creaturi cărunţite groaznic de mature,
Cu ochii şi urechile sub gluga aripei lor,
Somnolenţi, asemenea chipurilor pictate
Sub pavăza cuştii întunecate.
Vino, preaplinul meu de viaţă! Vino, Noul meu drag!

Nimeni nu priveşte în jur,
şi nici unul nu vede cum valul Se asvârle,
şi cum înaltele talazuri aleargă spre înalta maree!
Noi care toţi suntem copiii pământului,
Noi şovăim să străbatem pământul pas cu pas.
Fiecare rămâne pe loc neclintit, şi pe stinghia lui de bambus!

Vino, nelinişititul meu! Vino, nicicând pârguit, Vino scumpul meu Nou!

Pag 46
Ei vor să te-ntoarcă din drum,
când deodată tu apari cu lumina ta,
Ei gândesc: ce arătare ciudată!
Dar loviturile tale îi vor face furioşi,
Tu îi vei svârli dincolo de somnul lor,
Şi în acea mare clipă a trezirii
va izbucni războiul dintre minciună şi adevăr!

Vino, necunoscutul meu, vino cel nicicând pârguit, vino neîmblânzitul meu!

Altarul Zeiţei-în-lanţuri rămâne-va pururi în picioare ?
Nu, vino, Frenezie care sfărâmi toate îngrădirile!
Uragan pe care nu poţi să-l struneşti:
Desfăşoară drapelul victoriei!

Acoperind cerul cu râsul tău nebun
Scoate la iveală greşelile de calcul
Din desaga Zeului Cerşetor fără calcul!
Vino dragul meu Nebun, vino scumpul meu uituc şi nicicând maturizat!

îmbrânceşte-ne repede la capătul drumului bine însemnat,
Constrânge-ne să mergem pe calea fără capăt
Mereu străbătând pământ necunoscut.

Da, primejdiile sunt acolo. La fel şi rănile.
Iată pentru ce viaţa întreagă
se află în extazul dansului său!

Da, distruge stupiditatea Care cere pe unde să meargă
la bătrânii purtători de texte!

Pag 47
Şi vino Noul meu, vino tu cel nicicând ajuns la maturitate!
Vino, tu cel eliberat!

Eternă tinereţe! Tu eşti veşnică viaţă.
Smulge şi aruncă petalele bătrâneţii,
împarte darul neistovit al vieţii,
Căci pământul este nebun de beţia ta verde,
Nourii sunt încărcaţi de sclipirile fulgerelor tale,
Şi Primăvara este mândră să poarte la gât
Ghirlanda de *Bokul* * care te face să-ţi pierzi minţile!
Vino, tu Nemuritorule! O, vino cel veşnic crud!
Vino, cel pururi nou! Eternă Tinereţe!

*Notă: Floarea unui mare arbore, de culoare galbenă şi de formă stelată, cu parfum persistent; imediat ce corola se deschide, floarea cade.

Pag 48

***
Râu al nemărginirii
Apele tale necunoscute, apele tale tăcute
Lunecă grabnic fără răgaz din eternitate!
Golul cel larg este zguduit de curentul tău dezincarnat,
Furioasa învălmăşeală a valului tău fără substanţă
Ridică materia în mici insule de spumă;
Razele-ascuţite ale lumii scânteietoare
alcătuiesc curenţi de culoare Care urcă din prăpăstioasele adâncimi;
Vârtejuri, bulboane, straturi peste straturi, -
toţi sorii, lunile, stelele Sunt asemenea cu nişte stropi de apă.

O, tu, Rătăcitorule etern în vastele depărtări,
Acest mers fără nici o ţintă este muzica sufletului tău,
şi melodia ta fără nici un sunet.

Tainicul dincolo te cheamă mereu ?
Şi cum dragostea sa este atoateabsorbantă
, tu rămâi veşnic fără sălaş ?

În această nebună căutare pătimaşă,
Pe sânul tău din când în când se leagănă un colier
Şi iată că stelele strălucesc!
Şuviţele tale de furtuni înnourate aruncă bezna în goluri,
Buclele tale făcute din fulgere strălucesc în timpul dansului,
Şi veşmântul tău neliniştit sărută ierburile care palpită,
Frunzişul veşnic tremurat al pădurilor toate.

Pag 49

Florile cad peste tine din când în când şi mereu
Din coşurile anotimpurilor, pe tot lungul drumului:
Flori de iasomie, de *Champa,* de *Bokul* şi *Parul.*
Tu fugi mereu, te avânţi mai departe
Fără împotrivire! fără limite!
Şi fără a mai privi în urmă!
Tu îţi cheltuieşti cu-amândouă mâinile avutul,
Nu aduni nimic şi nu culege nici una,
Şi nu ai nici tristeţi nici temeri,
Proviziile pentru drum tu le-ai isprăvit în bucuria peregrinării!

În orişice clipă când eşti prea bogat
nu ai nimic,
Şi astfel rămâi mereu preacurat.
Sărutându-ţi picioarele, pulberea pământului
uită că e întinată,
în orice moment moartea se transfigurează în viaţă.

- Ascultă! dacă din oboseală te-ai opri o singură clipă,
imediat universul s-ar cutremura în blocurile materiei sale;
Imediat şchiopii şi muţii şi demonii mutilaţi, hâdele lucruri, -
Piedici îngrozitoare, ar interzice tuturor calea!
Imediat cel mai mărunt atom din masa inertă şi stâlcită de nemişcare
Ar veni să străpungă inima spaţiului cu săgeata sa de necurăţie şi suferinţă! -

O, voi Nimfe Cereşti, cu obiceiuri sălbatice,
Voi care dansaţi mereu şi mereu, Nevăzute Frumuseţi!
Pag 50
Râul Divin este-alcătuit din dansurile voastre
Şi purifică neîncetat viaţa lumii care se scaldă în moarte
în vreme ce albastrul necuprins umple înalt vastele ceruri.

O, Poetule, astăzi tu eşti înnebunit
de muzica clopoţeilor de la cingătoarea Creaţiei!
Paşii fără înţeles ai nevăzutelor picioare
Ale Celui pe care nimic nu-l poate opri,
Paşii Neliniştitului,
Tu îi auzi în fiecare din vinele tale, în inima ta!
Şi nimeni nu ştie că sângele tău
se înalţă astăzi odată cu valurile oceanului,
Şi că tremură cu neliniştea pădurilor!

O amintire se ridică pe-ncetul în spiritul meu:
Din ev în ev noi am călătorit, trecând prin tăcute prefaceri;
Din frumuseţe în frumuseţe, şi din viaţă în viaţă,
Dinspre noapte spre zi, am mers
Cheltuind în daruri şi daruri, cântece şi cântece
Toate economiile, toate comorile noastre.

Puternic foarte e astăzi curentul părăsirii.
Barca mea este tremurătoare.
Ah! lasă pe ţărm imensitatea avutului tău!
Nu mai privi înapoi cu durere,
ci chemarea înaintelui să te poarte magnetic
Departe de meschinele zgomote,

în noaptea fără capăt, în lumina fără sfârşit.

Pag 51

***

Cine ţi-a dăruit viaţa, Taj-Mahal*, făptură de piatră?
Cine te hrăneşte cu sevă nepieritoare ?
Pentru ca tu să poţi înălţa mereu în sferele cereşti
Frumoasa corolă zămislită de către pământ;
Pentru ca de la un an la altul să sufle asupră-ţi
Mâhnitul suspin de adio al Primăverii care s-a stins!
Toate cântecele îngreuiate de lacrimi,
pierdute şi evaporate
o dată cu lumina lămpilor şi chipurile obosite de la sfârşitul adunărilor nocturne,
Cântă mereu, treze şi vii în jurul tău, o, Piatră care nu ai murit!

Căci regescul tău iubit deznădăjduit, din rana inimii sale
îşi ia piatra preţioasă a dragostei-durere
şi o dăruieşte oamenilor.
Nici un soldat al împăratului nu a mai rămas; monumentul
se află sub paza celor Patru Tărâmuri ale cerului.
Azurul îl sărută în tăcere,
Soarele dimineţii cu razele sale roşii dintâi îi dă măreţie,
Şi luna palidă îi dăruieşte graţioasă înfăţişarea dureroasă,
zâmbetul dragostei care nu mai are nădejde.
Şi tu, Regină!
Amintirea iubirii tale a atins în Frumuseţe o nemuritoare măreţie,

*Notă: *Taj-Mahal* - templu mausoleu ridicat de împăratul mongol Shâh Jahân (1627-1658) în memoria soţiei sale Muntâz-Mahâl; este unul din cele mai bogate şi fascinante monumente ale artei hindo-sarazine.

Pag 52

Această amintire născută din tine
pentru a acoperi întreaga lume cu lumina vieţii.
Amintirea ta lipsită de carne s-a reîncarnat;
ea uneşte iubirea pentru împărat Cu iubirea însăşi a oricărui om;
şi coroana ta Luată din casa imperială este oferită frunţii oricărei Iubite
într-un palat sau în cocioaba unui sărac.
Amintirea dragostei tale a sfinţit orice iubire.

Duhul împăratului şi slujitorii săi
au dispărut din acest mare univers împărătesc;
Dar eternă este suferinţa iubitoare a omenirii,
care noaptea şi ziua,
sub simbolul patimii tale, Frumuseţe de piatră, îţi dăruieşte închinarea sa.

Pag 53

***

În inima ascetică a pădurii de iarnă cu frunzele căzute,
De ce se repede Vântul beat al Primăverii ?
Fără sfială sau teamă El face să tremure de mânie
orele iernii pe care le îngreuiază roua
Când îşi risipeşte spre cer hohotul său de râs!

Şi tu, tinereţea mea multă vreme uitată,

De ce-mi trimiţi scrisoarea aceasta Prin mâna veselei Primăveri,
Când ea face gestul şi dă semnul de început al muzicii triumfătoare ?

În această scrisoare tinereţea mea îmi scrie:
"Sunt aici pe tărâmul Veşniciei,
Eu, Tinereţea ta
Eternă între eternităţi!
Ghirlanda florilor de *Mandara** atârnă de gâtul meu,
Mantia-mi galbenă este încărcată de mireasma pădurilor
până departe!
Şi tulburarea despărţirii de tine
Mă ţine mereu trează!
Şi în vânturile de Miazăzi şi în fiecare surâs al primăverii
Sunt veşnic trează!

*Notă: Floare mitologică.

Pag 54
Sunt trează mereu priviri în priviri, surâsuri în surâsuri
Şi în nenumăratele melodii ale fluierelor primăverii".

Tinereţea mea îmi mai scria:
”Vino, Iubitul meu, vino, Iubitul meu,
Treci peste drumul obositor al vârstelor şi peste marea poartă a morţii
Şi lasă florile obosite!
Mulţimea de corole larg deschise cădea-vor moarte,
Uscatele frunze acoperi-vor pământul,
Visurile ca o coardă prea tare întinsă se vor frânge,
Nădejdile în fărâme se vor prăbuşi în ţărână,
Şi numai eu, Tinereţea ta
Eu singură durez veşnic Şi repetatele întâlniri dintre mine şi tine
Pe ţărmul de aici şi pe ţărmul de dincolo al vieţii".

Pag 55

***
Pământule-Mamă, de câte milioane de ani
De umilinţă şi pregătire avut-ai nevoie
Pentru a face să se desfacă
Fragilul mugure al florii de Madhavi!

Această încarnare a bucuriei
Stătea culcată şi ascunsă
Din veşnicie în inima Nezăritului.

La fel de fragilă, la fel de ascunsă
în adâncul inimii mele
Stă nădejdea Că într-o zi, cândva la sfârşitul foarte îndepărtat al ciclurilor,
Un uşor zâmbet de bucurie
Veni-va să surprindă sânul pădurilor la vremea primăverii,
în universul visurilor mele!

Pag 56

***

Cântecele mele
Sunt spume plutitoare,
Ele nu sunt ţintuite la locul zămislirii lor.
Nu au rădăcini - ci numai frunze - numai flori.
Ele beau lumina bucuroasă
Şi dansează, dansează pe valuri.
Nu au nici un port şi nu sunt culese,
Stranii oaspeţi necunoscuţi!
Şovăitoare în toate mişcările lor.

Şi când deodată ploile tumultoase ale *Qravanei**
Coboară din nori fără sfârşit,
înecând malurile cu potopul lor plutitor,
Spumele-cântec-ale mele, dintr-o dată, fără răgaz,
Insuflate de o sălbatică viaţă
Acoperă, inundă toate drumurile,
Plutesc din ţară în ţară,
Din tărâm în tărâm, -
Cântecele mele!

*Notă: Lună a toamnei, în anotimpul ploilor, celebrată de poeţii lirici ai Indiei.

Pag 57

***
Enorma bogăţie a lucrurilor lumii
Se uneşte într-un sălbatic hohot de râs!
Pulbere şi nisip
Lovindu-şi mâinile
Dansează şi dansează
Grupuri felurite, sensuri felurite,
Ca nişte visuri care se nasc
Plutind în spaţiu într-un nemărginit vălmăşag!
Nenumărate visuri nezărite
Şi nedesluşite doruri ale omului
Se trezesc la chemarea lucrurilor
înnebunite de nevoia unei forme
Care se îmbrâncesc asemeni unor jucători aţâţaţi peste măsură.
Visuri fără glas şi fără astâmpăr
îşi caută pătimaş ţărmul întrupării lor.
încercând să scape din abisul Informului,
Ele se silesc să dobândească vreun chip al pământului:
Piatră sau trunchi de copac sau altă înfăţişare,
Numai să ajungă puţin pe pământ!
Lupta crâncenă a spiritului capătă de asemenea formă în lucruri,
Masă peste masă el zideşte cetatea
Care nu-i numai case, nu numai pietre şi cărămizi,
Ci capătul mareei informului către forme!
O, lucruri!
Tot astfel, vocile trecutului neauzite şi fără lăcaş
Plutesc într-un şopotit tainic din vid în vid,
Atingând ţărm după ţărm de omenire,

Pag 58

Ele îşi caută glasul în glasul meu...
Aceşti pelerini - fără - lumină către templul Zilei Călătoresc fără-ncetare;
atingerea tăcută unul de altul
Atrage armate de gânduri nicicând spuse
în afara peşterilor sufletului meu;
Şi gândurile mele se cufundă grabnic
în marele deşert al nedesluşitului
împinse de nepotolita sete a unei Forme.

Eu nu ştiu ce sunt ele,
Nici clipa şi nici locul pe unde vor străbate acest pustiu,
în ce creaţie viitoare neîntrezărită
îşi vor afla ele forma lor potrivită sub lumină
Nici dacă cineva îşi va aminti atunci că ele au plecat astăzi
din inima mea.
Dar un poet îşi va făuri din ele propriile sale gânduri,
Un pictor le va pune pe pânză, un arhitect le va clădi,
Va fi turnul unei case împărăteşti pe care nici o ţară n-a văzut-o vreodată.
Pentru noi, ce putem face decât să însemnăm locul
Prin altarul nostru de jertfă, mereu nedesăvârşit ?
În fumegarea tunului, chemarea goarnelor de război,
Ce mare viitoare zvârcolire este anunţată ?

Pag 59

***

Pământule, Dragule,
Lumina ta n-ar fi putut să-ţi arate toate comorile tale
Atâta timp cât nu eram în iubirea ta!
Astfel, tot acest timp
Larga ta întindere
Aştepta şi căuta cu lămpile sale fără de număr
Prin abisuri şi abisuri!

Atunci dintr-o dată iubirea mea apăru cu muzica sa
Şoptind - nu ştiu ce mărturisire;
Inima sa, Buchet parfumat de flori,
Le-a depus pe inima ta, Pământule al meu!
Zâmbind, cu ochii fermecaţi,
Ţie, iubirea mea Ţi-a făcut un dar tainic
Care în cămara tainică a sufletului tău
Va străluci veşnic - sub veşnica ghirlandă a stelelor,
O, Pământule al meu!

Pag 60

***

Atâta vreme cât rămân inert,
Eu nu fac decât să adun unul peste altul mulţimea lucrurilor,
Nu fac decât să devorez această lume
în firmituri, la fel ca o insectă.
Fiecare povară de suferinţă se face mai apăsătoare;
Viaţa îmbătrânită, albită printre iernile îndoielii
Stă încovoiată sub greul unei nelinişti.

Dar dacă merg şi alerg
în torentul mişcării
Cu întregul cuprins al acestei lumi,
Având hainele sfâşiate şi zdrenţuite,
Atunci poverile felurite ale suferinţei se risipesc
Devin curat când mă cufund în fluviul mersului
Tinereţea mea este trezită la o nouă viaţă,
Ea reîntinereşte în fiece clipă.

Astfel, eu sunt călătorul ale cărui priviri caută înainte.
La ce mi-ar folosi să fiu chemat înapoi ?
Eu nu întârzii în casa mea îngrozit de apropierea morţii.
Ci eu mi-am atârnat la gât ghirlanda Făpturii Tinere
în mână port darurile sale de comuniune.
Arunc vechea povară, strânsură preţioasă a bătrâneţii mele!
Marele cer este plin de voiosul cântec al mersului.
O, tu, suflete al meu, Dumnezeul-Poet al Lumii, cântă în carul triumfal
Şi soarele, luna, stelele cântă jur-împrejur!

Pag 61

***
Am iubit această lume
Şi am înconjurat-o ca un vrej vegetal
cu fiecare fibră a fiinţei mele!
Lumina şi întunerecul lumii amestecat cu amurgul
Au plutit în spiritul meu, în el s-au topit
în aşa fel încât la sfârşit viaţa mea şi universul
Sunt una!
Mi-e dragă lumina acestei lumi, mi-e dragă viaţa în ea însăşi.

Cu toate acestea nu-i mai puţin adevărat că va trebui să mor.
Cuvintele mele vor înceta într-o zi să înflorească în spaţiu.
Ochii mei niciodată nu se vor mai putea dărui luminii;
Urechile mele nu vor mai auzi soliile tainice ale nopţii
Şi inima mea
Nu va mai alerga grăbită la pătimaşa chemare a soarelui răsare.

Va trebui să iau sfârşit
Cu cea din urmă a mea privire,
Cu cel din urmă cuvânt!

Astfel dorul de a trăi este un mare adevăr,
Iar absolutul adio - un alt mare adevăr.
Şi totuşi trebuie să aibă loc între ele o armonizare!
Altfel creaţia
Nu ar fi putut îndura aşa de mult timp zâmbitoare
Enormitatea înşelăciunii!
Altfel lumina de mult s-ar fi înegrit
Ca o floare devorată de viermi!

Pag 62

***
Altădată,

Era în zorile creaţiei,
Pe scena primului haos, au apărut
Două femei,
Ele ieşeau din albia fără fund.
Una din ele, frumoasa Urvasni,
Nimfa văzduhurilor,
Era regină pe universul visurilor omului;
Cealaltă, buna Lakmî,
Mamă care-l proteguieşte pe om,
era stăpâna cerului.
Una sfarmă dorinţele omului,
îi jefuieşte inima şi sufletul,
îl îmbată cu licoarea primăverii, a bucuriei, a râsului!
Darurile sale ea le-a aruncat
în risipa florilor,
în pasiunea florii de *Kimsuk*,* în purpura florii de *Golap***
Şi în cântecele adolescenţei
care nu cunoaşte odihnă.

Cealaltă aduce oamenii
La potolirea dorului sub baia de rouă a lacrimilor,
în liniştita plinătate a toamnei;
Prin nectarul zâmbetului său şi graţia mereu aceeaşi,
Ea dăruie harul şi binecuvântarea de omenie;
Ea ne poartă cu duioşie într-un mare pelerinaj
Acolo unde se încrucişează drumurile morţii şi ale vieţii,
în Templul Nemărginirii.

*Notă: Floare de un roşu strălucitor şi somptuos.
**Notă: Trandafir din Persia.

Pag 63

***
Ştii tu, frate, unde este cerul ?
Nimeni nu a cunoscut menirea sa!
El nu are nici început, nici sfârşit,
Nici loc, nici însemnate drumuri. Şi nici noapte, nici zi.

Am străbătut golurile acestui cer,
Un biet om absent!
Dar în sfârşit, ca un fruct al meritelor unor epoci de demult,
Eu m-am născut astăzi - un om al pământului
Comun - din ţărână.
Şi abia atunci am răscumpărat tot cerul
Cu trupul meu, şi dragostea mea, şi duioşiile mele,
Cu ruşinea mea, cu harul meu, cu suferinţele mele.
Pe valurile mişcătoare ale vieţii mele şi ale morţii mele
Cerul fără culori se joacă mereu cu mereu proaspete culori.
în cântecul meu cântă tăcutul cer
Iar în inima mea el şi-a aflat menirea.
De aceea eu sunt urmat în azur – o, deplină bucurie! -
De aceea nimfele aeriene fac să sune cântecul bunului venit!
De aceea cele şapte oceane serbează victoria umană,
De aceea florile pot să se deschidă

şi de aceea mişcări atât de duioase
Dansează în păduri şi în căderile de apă.
Cerul meu a luat naştere din inima Ţărânei-Mamă
Şi această bucuroasă veste se răspândeşte din spaţii în spaţii!

Pag 64

***

Când tu ai apărut, o, Poet-Univers, pe universul Angliei,
Acea insulă încercuită de oceane te-a strâns la sânul ei.
Ca pe cea mai adevărată comoară a inimii sale.
Şi sărutându-ţi fruntea înaltă te-a înconjurat
Cu braţele rămuroaselor ei păduri,
Şi înfăşurându-te în mantia ceţurilor tainice,
ea te-a păstrat O clipă
în ograda unde vin să se joace zânele,
Ţară strălucind de flori sălbatice şi frunze înrourate!
Ascunzişurile împădurite ale insulei nu se deşteptaseră încă
La imnul Laudei tale, o,Soare al Poeţilor!

Apoi tu ai atins pe încetul zenit glorios al soarelui de-amiază
Tu urmai solemnul gest liniştit al necuprinsului.
Tu depăşeai orizontul tău din veac în veac,
Pentru a-ţi lua în sfârşit locul
în inima firmamentului omenesc.
Astfel în această zi
gloria ta este slăvită Sub tremurătoarele frunze ale palmierului,
După secole, pe malurile oceanului indic.

Tricentenarului lui Shakespeare, 1916.

Pag 65

***

Ceea ce m-am străduit să exprim nu am tălmăcit încă.
Iată:
Am zugrăvit lumea veşniciei
Pe umila pânză a clipelor.
Am văzut-o şi am meditat-o în mii de chipuri.
O eternă recunoştinţă a necunoscutului
M-a copleşit în mod firesc,
Dar n-am aflat încă graiul firesc
Pentru a-l tălmăci.

Cântecul preriilor părăsite
Rătăceşte în jurul copacului umbros singuratic.
Pe malul plecat către fluviu un cultivator lucrează,
Lebedele zboară
Către povârnişul nisipos de pe celălalt mal.
Râul sărac şi obosit
Pare că aleargă şi pare că nu aleargă,
El se opreşte aşa cum ochii ce nu s-au trezit bine se-nchid:
în fiece clipă va muri;
Şi cărarea cu multe şerpuiri

înscrisă de milioane de ani de urmele paşilor
Merge ca un vechi prieten de-a lungul câmpului plin cu fructe,
Şi râul se află în dulce intimitate
cu fiecare colibă.
Acest sătuc şi această câmpie pustie,
Acest ţărm cu luntrea sa,
Linia viorie a râului.
Corul gălăgios al raţelor sălbatice, -
Fiecare din aceste imagini, Poete, tu le-ai văzut
Atât de des în incandescenţa primăverii!

Pag 66
Ah! Să le creionezi mergând pe drum,
Să asculţi cântecele aproape nespuse,
Să pândeşti brusca îmbrăţişare tăcută
A râului de către umbra norului plutitor, -

Toate acestea îmbată viaţa mea
cu o adâncă tulburare de bucurie,
Pentru care eu veşnic lupt
cu veşnica nădejde
că le voi exprima!

Pag 67

COŞUL CU FRUCTE

***
Dă poruncă şi voi culege toate fructele mele
Pentru a ţi le aduce în coşuri pline în grădina ta,
cu toate că unele din ele s-au trecut, iar altele sunt încă necoapte.

Căci anotimpul se face mai greu de frumuseţe
şi fluierul păstorului suspină în umbră.
Dă poruncă şi voi pune să se umfle pânza corăbiei pe râu.
Vântul de martie s-a ridicat
şi a tulburat valurile care lâncezeau.
Grădina şi-a exhalat tot sufletul
şi în ceasul mâhnit al serii,
o chemare a sosit de la casa ta,
pe plaja aurie a soarelui apune.

Pag 70

***
În aurora sa viaţa mea era asemenea cu o floare –
floarea învoaltă care lasă să-i cadă una sau două petale
şi nu-şi simte nicicum pierderea
când briza primăverii vine să pândească la uşa sa.

Acum când tinereţea ei a luat sfârşit

viaţa mea este asemenea unui fruct
care nu mai are nimic de păstrat pentru sine.
Ci ea aşteaptă să se dăruiască întreagă
cu toată povara dulceţii sale.

Pag 71

***

***M* -am** trezit şi am găsit mesajul tău o dată cu dimineaţa.
Nu ştiu ce-mi aducea, pentru că încă nu am învăţat să citesc.
Voi lăsa savantul atoateştiutor cu cărţile sale
şi n-am să-l întreb: ştiu eu dacă ar putea el să-l înţeleagă ?
Mi-am atins fruntea cu scrisoarea ta, am apăsat-o pe inima mea.
Iar când noaptea va veni mută şi stelele se vor arăta una câte una,
am s-o deschid pe genunchii mei şi voi sta tăcut.

Frunzele murmuitoare mi-o vor citi cu glas tare ;
râul grăbit mi-o va fredona
şi cele şapte stele ale cunoaşterii mi-o vor cânta în ceruri.

Nu pot găsi ceea ce caut; ceea ce aş vrea să învăţ
nu înţeleg. Dar această veste pe care n-am izbutit s-o desluşesc
mi-a ridicat povara, şi gândurile mele s-au preschimbat în melodii.

Pag 72

***

Acolo unde căile sunt însemnate, acolo eu îmi pierd drumul.
Pe marea nesfârşită, în azurul cerului,
nu sunt linii marcate.

Cărarea este ascunsă de aripile păsărilor,
de focul stelelor, de florile anotimpurilor.

Şi eu îmi întreb inima: sângele tău
nu poartă el cunoaşterea nevăzutului drum ?

Pag 73

***

Nu, nu stă în puterea ta de a face să se deschidă mugurele.
Scutură-l, loveşte-l: nu vei avea putere de a-l desface.
Mâinile tale îl ucid; tu îi desfaci petalele
şi le arunci în ţărână.
Dar nici o culoare nu se arată şi nici un parfum nu apare.
Ah! nu-ţi este dat ţie să-l faci să înflorească.
Dar natura care face să se învoalte floarea,
lucrează atât de simplu!
Ea aruncă o privire - şi seva vieţii curge prin venele sale.
La răsuflarea ei, floarea-şi desface aripile
şi se leagănă în voia vântului.
Ca un dar al inimii culoarea sa izbucneşte,
şi parfumul său dezvăluie o dulce taină.
Natura care deschide floarea o face atât de simplu!

Pag 74

***
O, Noapte, Noapte acoperită de văluri, fă din mine poetul tău!
Unii au stat muţi în umbra ta veacuri de-a rândul.
Lasă-mă să fac cunoscute cântecele lor.
Ia-mă în carul tău fără roţi săltând tăcut din lume în lume,
o, tu, regină în palatul timpului, tu, măreaţă şi întunecată!

Atâtea spirite întrebătoare au intrat pe furiş în curtea ta
şi au pândit în casa ta fără lumină, cerând un răspuns.
Din atâtea inimi, străpunse de acea săgeată a bucuriei
pe care o slobozea mâna necunoscută,
cântecul de sărbătoare a izbucnit
zguduind bezna până în temeliile ei.
Aceste suflete treze şi-au ridicat privirea
spre lumina înstelată şi rămân uimite
în faţa unei comori atât de neaşteptat aflate.
Fă din mine poetul lor, o, Noapte,
poetul tăcerii tale de nepătruns.

Pag 75

***
Sufletul poetului dansează şi lunecă pe undele vieţii
printre glasurile mareelor şi ale vânturilor.

Acum când soarele a apus şi cerul întunecat coboară în mare
ca nişte gene lungi pe ochi obosiţi,
este ceasul când poetul, lăsându-şi pana,
îngăduie gândurilor sale să fugă
spre nepătrunsele adâncuri ale liniştii eterne şi tainice.

Pag 76

***
Pasărea dimineţii cântă.
Cum ştie ea că aurora va izbucni,
atunci când încă balaurul nopţii înlănţuie cerul
în faldurile sale îngheţate şi negre ?

Spune-mi, pasăre a dimineţii, cum ai găsit,
prin îndoita noapte a cerului şi a codrilor, -
drumul până la visurile tale,
vistiernicul care ţâşneşte din răsărit?
Lumea nu poate să te creadă până când tu ai strigat:
”Soseşte soarele şi noaptea s-a risipit".
O, tu cel care încă dormi, trezeşte-te!
Descoperă-ţi fruntea
ca să priveşti prima rază binecuvântată de lumină
şi cântă cu pasărea dimineţii în voioasă uimire!

Pag 77

***

Noaptea este neagră
şi somnul tău adânc în tăcerea sufletului meu.
Trezeşte-te, o, Durere de Iubire,
căci nu ştiu cum să deschid poarta, şi să mă găsesc afară.

Orele se reculeg, stelele veghează, vântul a tăcut,
şi tăcerea este grea în sufletul meu.
Trezeşte-te, Iubire, trezeşte-te!
Umple-mi cupa goală
şi cu o notă a cântecului tău vino să-mi tulburi noaptea!

Pag 78

***

M-ai rânduit printre învinşi.
Ştiu că nu-mi este dat nici să înving
Şi nici să ies din luptă.

Mă voi cufunda în abis pentru ca să-i ating limitele.
Am să joc jocul înfrângerii mele.

Voi pune în joc tot ceea ce am
şi când voi fi pierdut totul,
voi juca până şi fiinţa mea însăşi

Şi poate că atunci voi fi recucerit totul,
datorită totalei mele despuieri.

Pag 79

***

Zidul se întredeschise şi lumina – râs dumnezeiesc – îl străbate.
Victorie, Lumină!
Inima nopţii a fost străpunsă!
Cu sabia ta de văpaie sfarmă în două
nodul îndoielilor şi al dorurilor şovăielnice!
Victorie!
Aleargă, Neîndurătoareo!
Aleargă, Tu care eşti teribilă
în albul tău fără prihană!

O, Lumină! Tobele tale ritmează un marş de foc.
Şi torţa roşie a fost aruncată sus de tot.
Moartea se stinge într-o izbucnire de splendoare!

Pag 80

***

”*Sire",grăi s*lujbaşul către Regele său, ”Norattam, sfântul,
nu s-a ostenit niciodată să intre în templul său regal."
„El cântă laude Domnului sub arborii marelui drum,
iar templul este gol de închinători."
„Ei se înghesuie în jurul lui ca albinele în jurul lotusului alb
şi nu ţin seama de chivotul de aur plin cu miere".

Jignit în inima sa, Regele se duse acolo unde Norattam
se afla aşezat pe iarbă. ÎI întrebă :
”Părinte, de ce-ai părăsit templul meu cu bolţi de aur,
Şi te aşezi în praful drumului ca să predici iubirea de Dumnezeu ?"
-„Pentru că Dumnezeu nu este acolo în templu", grăi Norattam.
Regele încreţi sprânceana şi-i răspunse : ”Ştii tu
că douăzeci de milioane de aur fost-au cheltuite pentru a zidi această minune a artei,
şi că ritualuri costisitoare au fost închinate Domnului ?”
"Da, ştiu asta", răspunse Norattam; ”a fost anul în care
umii dintre supuşii tăi, având casele arse,
cerut-au în van ajutor la uşa ta.
Şi Dumnezeu a gândit:
”Această mizerabilă creatură care nu poate da un adăpost fraţilor săi
îmi zideşte mie sălaş !"
”Şi atunci Domnul a luat loc lângă cei fără cămin, sub arborii marelui drum".
”Şi acea boabă de spumă aurită este absolut goală,
În afară de tămâia fumegând de trufie".
Regele ţipă în furia sa : ”Să pleci din ţara mea !"
Calm, sfântul răspunse : ”Da, izgoneşte-mă
acolo unde ai izgonit deja pe Dumnezeu".

Pag 81

***

O, Foc, fratele meu, îţi închin un cântec de triumf!
Tu eşti chipul de purpură şi strălucitor
al absolutei libertăţi.
Braţele tale se înalţă către cer
şi prin pătimaşele tale degete strunele harfelor sunt atinse.
Măreaţă este muzica dansului tău.

Când zilele mele se vor sfârşi
şi zăgazurile se vor fi deschis, tu vei arde până la cenuşă
aceste corzi ale mâinilor şi picioarelor mele.
Trupul meu va fi unul cu al tău,
inima mea va fi cuprinsă în vârtejurile freneziei tale
şi căldura dogorâtoare care a fost viaţa mea
va ţâşni dintr-o dată către tine
pentru a se confunda etern cu flăcările tale.

Pag 82

***

Zilele mele pământeşti se scurg asemenea unui râu îngust
şi sufletul meu se agaţă de pluta vie a corpului meu.
Am să-l părăsesc când voi trece pe ţărmul celălalt.
Atunci...?
Poate că acolo lumina şi întunericul sunt asemănătoare?

Denecunoscutul este veşnica libertate.
El este fără milă în iubirea sa.
El sfarmă scoica pentru a afla perla mută în neagra sa închisoare.

Tu îţi aminteşti zilele de altă dată

şi te tângui, sărmană inimă!
Bucură-te mai degrabă că mai sunt zile care vor să vină!

O, Pelerinule, a sunat ceasul!
Iată, pentru tine timpul de a spune rămas bun drumurilor!
Chipul său îţi va fi desvăluit din nou
şi vă veţi afla din nou faţă în faţă.

Pag 83

***
În deznădăjduita mea viaţă, adă-mi, o, femeie,
rânduiala şi frumuseţea pe care le-ai adus în casa mea.
Mătură fărâmiturile şi praful orelor,
umple ulcioarele goale, repară tot ceea ce a fost neglijat.

Apoi deschide poarta lăuntrică a templului,
aprinde lampa şi acolo, înaintea altarului nostru,
să ne apropiem în tăcere.

Pag 84

***
Pe moaştele Domnului Nostru Buda
regele Bimbisar a zidit drept ofrandă
un sanctuar din marmură albă.
Spre seară, toate soţiile şi tinerele fete ale casei regale
veneau să-şi aducă ofrandele lor de flori, şi pentru a aprinde lămpile.

Când la timpul său fiul regelui deveni rege la rândul său,
el înecă credinţa tatălui său în valuri de sânge
şi aprinse focuri de jertfă cu scrierile sale sacre.

Ziua de toamnă era pe sfârşite.
Ceasul închinării de seară era aproape.

Shrimati, însoţitoarea reginei,
dăruită cultului Domnului Nostru Buda,

după ce s-a scăldat în apa sfântă
şi a încărcat tava de aur a lămpilor cu flori albe şi proaspete,
ridică tăcută ochii săi umbriţi către chipul reginei.

Regina se înfioră de teamă şi spuse: ”Nu ştii tu, copilă nesăbuită,
că moartea este pedeapsa oricui aduce jertfă parfumată
sanctuarului lui Buda ? Astfel este voinţa regelui".

Shrimati se prosternă înaintea reginei, şi trecând poarta,
stătu în faţa Anitei, noua soţie a fiului regelui.
Cu o oglindă de aur pe genunchi, noua soţie
îşi pieptăna lungile şuviţe de abanos
şi zugrăvea semnul stacojiu al fericirii pe cărarea pletelor sale.
Mâinile sale tremurară când zări pe tânăra fată, şi strigă:
”Ce cumplită nenorocire vrei să-mi aduci?
Pleacă imediat!"

pag 85

Prinţesa Shukla stătea la fereastră, citind o carte de dragoste la lumina soarelui apune.
Ea tresări când văzu la poarta sa pe tânăra fată cu sfintele daruri.
Cartea-i căzu de pe genunchi şi murmură la urechea lui Shrimati:
”Nu te duce la moarte, îndrăzneaţă femeie!"
Shrimati mergea însă înainte din uşă în uşă.
Ea ridica mâinile şi striga: ”O, femei ale casei regelui, grăbiţi-vă!”
”A venit timpul adorării Domnului Nostru!"
Dar unele dintre ele închiseră uşa, iar altele o jigniră.
Ultima licărire a zilei se ofilea
pe domul de bronz al turnului palatului.
Umbre adânci deveneau tot mai dense la colţuri de străzi;
sgomotul cetăţii se potolea;
gongul templului lui Shiva anunţa ceasul rugăciunii de seară.
în bezna serii de toamnă, profundă ca un lac limpede,
stelele palpitau de lumină,
când gărzile grădinii regale tresăriră
zărind printre arbori un şir de lămpi strălucind în sanctuarul lui Buda.
Ei alergară cu săbiile scoase, ţipând:
”Cine eşti tu, smintito, care înfrunţi astfel moartea ?"
”Sunt Shrimati", răspunse cu glas dulce, adoratoarea Domnului Nostru Buda.
O clipă apoi, sângele inimii sale
colora cu roşul său viu marmura palidă.
Şi în ora liniştită a stelelor
murea lumina ultimei lămpi de închinare la picioarele altarului.

Pag 86

***
Ce este această armonie a cărei cadenţă leagănă lumea ?
Noi ne bucurăm când ea răsună pe culmile vieţii,
dar ne înspăimântăm când se întoarce în beznă.
Tu îţi ascunzi comoara în pumnul mâinii tale
şi noi strigăm că ne-ai furat.
Dar, fie că-ţi deschizi, fie că-ţi închizi mâna după voia ta,
câştigul şi pierderea sunt la fel.

în acest joc pe care-l joci cu tine însuţi
tu pierzi şi câştigi în acelaşi timp.

Pag 87

***
Am sărutat lumea cu ochii şi cu trupul meu.
Cu falduri fără număr am înfăşurat-o întreagă în inima mea.
Am vărsat pe zilele şi nopţile sale atâtea gânduri,
că lumea şi viaţa mea sunt de mult una,
şi îmi iubesc viaţa
pentru că ador lumina cerului care este toată în mine.

Dacă a părăsi lumea aceasta este o realitate
tot aşa de puternică precum şi aceea de a iubi,
atunci trebuie să fie un înţeles în întâlnirile şi despărţirile vieţii.

Şi dacă dragostea ar fi dezamăgită de către moarte,
viermele unei asemenea deziluzii ar roade toate lucrurile
şi stelele s-ar ofili şi ar deveni întunecate.

Pag 88

***
1

Simt că toate stelele palpită în mine.
Lumea izbucneşte în viaţa mea ca un nepotolit izvor.
Florile se vor desface în făptura mea.
întreaga primăvară a priveliştilor şi a râurilor
suie în inima mea asemenea fumului de tămâie,
Şi respiraţia tuturor lucrurilor cântă în gândurile mele
ca un flaut.

2

Când pământul a adormit, eu vin la poarta ta.
Stelele sunt mute şi mi-e teamă să cânt.
Aştept şi veghez până când umbra ta trece pe balconul nopţii

Atunci mă întorc cu inima plină de tine.
Apoi, dimineaţa, cânt pe marginea drumului ;
Florile-mi răspund şi aerul dimineţii ascultă.
Trecătorii se opresc deodată şi mă privesc în faţă:
ei cred că i-am chemat pe nume.

3

Păstrează-mă aproape de uşa ta,
atent la cele mai mărunte doruri;
apoi trimite-mă în Regatul tău, răspunzând chemării tale.

Să nu mă prăbuşesc şi să nu dispar într-un abis de dulceaţă.
Viaţa mea să nu fie sărăcită de lipsa faptei.
Pulberea plăcerilor să nu mă orbească cu îndoielile sale.

Sa nu urmez mai multe căi pentru a culege prea multe lucruri.
Inima mea să nu se plece sub jugul multora,
Ci să port fruntea înalt, în curajul şi mândria
de a fi slujbaşul tău.

Pag 89

***
Nourul mi-a spus: ”Mă risipesc";
iar Noaptea: ”Mă cufund în arzătoarea auroră"
Durerea mi-a zis: ”Rămân",
şi liniştea e adâncă, asemenea urmelor lăsate de paşii săi.

”Mor în deplinătate", a răspuns viaţa.
Pământul mi-a spus: ”Luminile mele îţi sărută gândurile la fiecare ceas".

”Zilele trec", a spus Iubirea, ”dar eu te aştept".
Şi Moartea: ”Eu îţi conduc barca vieţii tale de cealaltă parte a mării".

Pag 90

***
Tu ai venit pentru o clipă alături de mine
şi m-ai făcut să simt marea taină a femeii
care palpită în însăşi inima creaţiei.

Femeia este aceea care întoarce zilnic spre cer
valurile triumfătoare ale duioşiei sale.
Ea este frumuseţea veşnic proaspătă a firii.
Ea dansează în apele curgătoare şi cântă
în lumina dimineţii.
în unde săltătoare ea potoleşte setea pământului.
în ea s-a încarnat Unicul şi Veşnicul
pentru a ţâşni într-o bucurie care nu se mai poate stăpâni
şi se revarsă în durerea iubirii.

Pag 91

***
Dintr-o dată fereastra sufletului meu
s-a deschis larg în această dimineaţă;
fereastra care priveşte spre inima ta.
Mă minunam să surprind numele prin care mă cunoşti
înscris pe frunzele lui april şi pe florile sale –
şi am aşteptat în tăcere.

între cântecele tale şi ale mele cortina s-a ridicat o clipă.
Am descoperit că lumina dimineţii tale era plină

de propriile mele cântece mute şi neîngânate încă.
M-am gândit că le-aş învăţa mai bine la picioarele tale –
şi am aşteptat în tăcere.

Pag 92

***
O, valurile, valurile care absorb cerul,
Strălucitoare de lumină, de viaţă jucăuşă.
Valurile unei maree de bucurie, veşnic săltătoare!

Stelele sunt legănate de către ele
şi gânduri de toate nuanţele sunt absorbite în adâncul abisului
şi apoi răspândite pe malurile vieţii.
Naşterea şi moartea suie şi coboară cu ritmul lor
şi pasărea de mare care-mi bântuie sufletul
îşi deschide aripile pentru a-şi striga uimirea.

Pag 93

***
Bucuria a alergat din toate colţurile lumii
pentru a-i modela statuia.

Luminile cerului au sărutat-o şi iar au sărutat-o

până au trezit-o la viaţă.

Florile verii au palpitat în sânul ei
şi graiurile apelor şi ale vânturilor cântă în mişcările sale.

Culorile arzătoare ale norilor şi ale pădurilor
au izbucnit în viaţa sa
şi toate armoniile au mângâiat formele sale
pentru a le da tiparul frumuseţii
Ea este soţia mea şi a aprins lampa în casa mea.

Pag 94

Luntraşii

Pag 95
***
Auziţi în depărtare acest tumult al morţii,
Chemarea sa prin talazurile de foc şi prin nourii otrăviţi ?
- Chemarea Căpitanului către cârmaci să îndrepte corabia către un ţărm fără nume,
Căci apuse sunt timpurile - timpurile cloşcăind în port-
Acolo unde aceeaşi, mereu aceeaşi prăfuită marfă
se cumpără şi vinde într-o horă fără capăt,
Acolo unde lucrurile moarte merg la-ntâmplare
Pentru că orice adevăr secătuit este şi gol.

Ei se trezesc prinşi dintr-o dată de teamă şi-ntreabă:
”Ce oră-a sunat ? Când va veni ziua ?"
Nourii au şters orice stea.
Şi cine ar putea recunoaşte degetul aurorii făcând semn?
Ei înşfacă lopeţile şi se avântă sărind din culcuşuri;
mama se roagă, soţia pândeşte la porţi;
Un geamăt de adio s-a pornit către ceruri;
Şi se-aude glasul căpitanului în noapte:
”Veniţi, marinari, căci vremea huzurului şi-a trăit traiul!"

Toţi demonii pământului sfărâmat-au digurile,
Şi totuşi, lopătari, luaţi loc cu suferinţa binecuvântată în inimi!
Pe cine defăimaţi, fraţii mei ? Plecaţi-vă frunţile!
Păcatul al vostru a fost, şi al nostru deasemeni.
Focul mâniei crescând în inima lui Dumnezeu prin veacuri. -
Laşitatea celui slab, semeţia obraznică a celui puternic,
lăcomia grasei bunăstări, invidia celui păgubit, trufia rasei, ocara faţă de om -
Au făcut să se spargă în mii de bucăţi pacea lui Dumnezeu
şi să se preschimbe-n cumplită furtună.

Pag 96
Ca o păstaie coaptă inima furtunii să se despice
şi să-şi asvârle tunetul.
încetaţi tumultul vostru de defăimări şi de laude,

Şi, în mută rugăciune, vâsliţi către acel ţărm fără nume.
Cunoscut-am păcatul şi răul în fiece zi, cunoscut-am moartea;
Ele treceau peste lumea noastră ca nouri batjocoritori,
cu râsul lor biciuitor precum fulgerul.
Dar ei s-au oprit deodată, o miracol,
Şi oamenii s-au ridicat în faţa lor şi au strigat:
”Nu, nu ne mai temem de voi, Monştrilor! căci zilnic triumfăm asupra voastră,
Şi murim în credinţa în Adevăr, în Bunătate şi în Fiinţa Eternă!"

Dacă nemurirea nu este ascunsă în însăşi inima morţii,
Dacă bucuria înţelepciunii nu tânjeşte în teaca durerii,
Dacă păcatul nu piere prin propria-i demascare,
Dacă trufia nu moare sub greutatea tuturor zorzoanelor sale,
Atunci, de unde ar veni această nădejde
care-i împinge pe toţi oamenii să-şi părăsească sălaşele,
asemenea stelelor care aleargă spre moartea lor în lumina dimineţii ?
Sângele martirilor şi lacrimile mamelor
îşi pierd oare tot înţelesul în pulberea pământului ?
Nu cumpără ei Paradisul ?

Şi în ceasul când omul îşi sfarmă cătuşele muritoare,
Divina Libertate nu-i este revelată în aceeaşi supremă clipă ?

Pag 97

FAPTA DE HAR

***
*C*ei care merg pe drumul trufiei
şi calcă-n picioare viaţa umilă;
care lasă pe iarba fragilă
urma picioarelor lor mânjite cu sânge;
Să se bucure şi să te laude Doamne,
căci ziua de astăzi este a lor.

Ci eu mulţumire ţi-aduc,
pentru că aceasta mi-a fost partea:
să fiu cu dezmoşteniţii care suferă,
şi îndură greaua povară-a puterii
şi îşi ascund chipul, înăbuşindu-şi suspinele în umbră.
Căci fiece pulsaţie a durerii lor
a palpitat în taina adâncă a nopţii
şi fiecare ocară a fost culeasă în marea ta tăcere.
Şi ziua de mâini a lor o să fie.
O, Soare, ridică-te pe inimile care sângerează!
Să se învoalte în flori de aurora,
iar torţele orgiilor trufaşe să fie prefăcute-n cenuşă.

Pag 99

GRĂDINARUL

***
Poetule, seara se apropie. Părul tău încărunţeşte.
Auzi tu în timpul visărilor tale solitare mesajul venind de dincolo?
Este seară, spune poetul, şi ascult:
cineva mă poate chema din sat, deşi ora este târzie,
Veghez: doi îndrăgostiţi se caută.
Inima lor îi va călăuzi oare cu paşi siguri ?
Inimile rătăcitoare a doi tineri care se iubesc se vor întâlni
Ochii lor arzători aşteaptă o armonie a dragostei
care va rupe tăcerea şi va vorbi pentru ei.
Cine va ţese pânza cântecelor lor pătimaşe,
dacă eu rămân aşezat pe plaja vieţii
contemplând moartea şi tărâmul de dincolo ?

Prima stea a serii dispare.
Strălucirea unui rug funerar moare pe încetul
lângă râul tăcut.
Din curtea casei pustii şi la lumina palidă a lunii
se aud şacalii urlând în cor.
Dacă vreun călător, rătăcind departe de casă,
vine aici să contemple noaptea
şi să asculte, cu fruntea-nclinată, cântecul tenebrelor,
cine va fi lângă el să-i şoptească tainele vieţii,
dacă, închizând uşa, mă voi socoti dezlegat
de orice solie muritoare ?

Ce importanţă are dacă părul meu încărunţeşte ?
Eu sunt mereu la fel de tânăr şi la fel de bătrân,
ca şi cel mai tânăr sau cel mai bătrân din sat.

Pag 102

Primii au un zâmbet simplu şi duios,
ceilalţi au ochii strălucind de răutate.
Primii au lacrimi care izbucnesc la lumina zilei,
iar ceilalţi lacrimi care se ascund în întuneric.
Toţi au nevoie de mine, nu am timp să meditez la viaţa viitoare.
Eu am vârsta tuturora.
Ce importanţă are faptul că părul meu încărunţeşte ?

Pag 103

***
*N*u izbutesc să-mi aflu hodină.
Mi-e sete de nemărginire.
Sufletul meu năzuieşte către neştiutele depărtări.
O, tu, Marele Dincolo, o, sfâşietoare chemare
a flautului tău!
Uit, uit mereu că nu am aripi să zbor,

Că sunt mereu legat de pământ.

Mi-e sufletul arzător şi somnul nu mă prinde.
Sunt un străin în ţară străină.
Tu murmuri la urechea mea o nădejde mai presus de putinţă.
Inima mea îţi cunoaşte glasul ca şi cum ar fi al ei.
O, Mare Necunoscut, o , sfâşietoare chemare
a flautului tău!
Uit, uit mereu că nu cunosc drumul, că nu am cal înaripat.

Nu-mi aflu liniştea.
Sunt străin de propria mea inimă.
în ceaţa însorită a orelor grele de dor,
ce imensă viziune îmi apare despre tine pe azurul cerului!
O, Mare Necunoscut!
O, Sfâşietoare chemare a flautului tău!
Uit, mereu uit că pretutindeni gratiile sunt închise,
în casa în care rămân singuratic.

Pag 104

***
Pasărea îmblânzită se afla în colivie;
Pasărea sălbatică era în pădure.
Soarta a făcut să se întâlnească.
Pasărea sălbatică strigă:
”Vino, iubito, să zburăm în codru.".
Pasărea îmblânzită murmură:
”Vino aici, să trăim alături în colivie.".
”Printre aceste gratii unde aş avea loc să-mi întind aripile?" spuse pasărea liberă.
”Vai!" strigă prizoniera. ”Nu ştiu unde
m-aş putea aşeza pe bolta cerească".

”Draga mea, vino să îngânăm melodiile pădurii".
”Rămâi lângă mine! Te voi învăţa o muzică savantă.".
Pasărea pădurii răspunse:
”Nu, nu! Cântecele nu se pot învăţa niciodată.".
Pasărea din colivie grăi:
”Vai, eu nu cunosc cântecele pădurii.".

Le este sete de iubire,
dar niciodată nu vor putea zbura aripă lângă aripă.
Prin gratiile coliviei ele se privesc,
dar zadarnică li-i dorinţa de a se cunoaşte.
Ele bat din aripi şi cântă:
”Vino mai aproape, dragostea mea!"
Pasărea liberă strigă:
”Nu pot, mi-e teamă de uşa închisă a coliviei tale.".
”Vai", spuse captiva, ”aripile-mi sunt neputincioase şi moarte".

Pag 105

***
Lampa se stinsese lângă patul meu .
Dimineaţa m-am trezit o dată cu păsările.

M-am aşezat la fereastra deschisă
Şi mi-am pus în jurul părului desfăcut o coroană cu flori.
Tânărul călător sosi de-a lungul drumului în ceaţa trandafirie a dimineţii.
Un colier de perle se afla la gâtul său
şi razele soarelui străluceau pe coroana lui.
El s-a oprit înaintea porţii mele
şi m-a întrebat prietenos: ”Unde este ea?"
Ruşinoasă nu am putut să-i spun:
”Ea, tinere călător, sunt eu, sunt eu!".

Ziua sfârşea şi lampa nu se aprinsese încă.
îmi împleteam gânditoare şuviţele de păr.
Tânărul călător veni pe carul său în splendoarea soarelui apune.
Caii săi erau înspumaţi şi veşmintele sale acoperite de praf.
El coborî la poarta mea
şi mă întrebă cu glasul obosit: ”Unde este ea?"
Ruşinoasă nu am putut să-i spun:
”Ea, călătorule obosit, ea sunt eu, sunt eu!".
E o noapte de aprilie. Lampa arde în odaie. Zefirul din sud suflă blând.
Gălăgiosul papagal doarme în colivie.
Rochia mea are culoarea gâtului de păun Şi mantia mi-i verde ca iarba cea proaspătă.
Stau la fereastră şi privesc strada pustie.
în noaptea cea neagră, eu murmur neîncetat: ”Ea, călătorule deznădăjduit, sunt eu, sunt eu!".

Pag 106

***
Mâinile noastre se înlănţuiesc, ochii noştri se caută.
Aşa începe istoria inimilor noastre.
E o noapte de martie luminată de lună.
Un parfum suav pluteşte în aer.
Flautul meu zace părăsit pe pământ,
iar ghirlanda ta de flori a rămas neterminată.
Această iubire dintre tine şi mine este simplă ca un cântec.

Vălul tău de culoarea şofranului îmi îmbată ochii.
Coroana de iasomie pe care mi-o împleteşti îmi bucură inima ca o laudă
E un joc de daruri şi refuzuri,
de doruri şi taine;
de zâmbete şi sfiiciuni, de dulci lupte de prisos!
Această dragoste dintre mine şi tine este simplă ca un cântec.

Nici o taină dincolo de clipa de faţă.
Nici o năzuinţă către imposibil.
Pură încântare.
Nici o dibuire în adâncurile întunericului.
Această iubire dintre mine şi tine este simplă ca un cântec.

Să nu ne rătăcim, dincolo de cuvinte, în liniştea veşnică.
Să nu întindem mâinile către neantul nădejdilor peste putinţă.
Ne este de ajuns că dăruim şi primim.
Nu am zdrobit strugurii bucuriei
până la a stoarce din ei vinul durerii.
Această iubire dintre mine şi tine este simplă ca un cântec.

Pag 107

***

Zi după zi el vine şi pleacă din nou.
Du-te, prietene, şi dă-i această floare din părul meu.
Dacă te întreabă cine i-o trimite,
te rog să nu-i spui,
pentru că el nu vine decât ca să plece.

Stă aşezat sub copac, pe pământ.
Prietene, presară-i drept aşternut petale şi frunze.
Ochii săi sunt trişti şi privirea sa îmi răneşte inima.

El nu spune ce gândeşte,
ci vine doar şi pleacă din nou.

Pag 108

***

”Tinere, spune-mi, de ce sunt ochii tăi plini de nebunie ?"
”Nu ştiu ce vin de maci sălbatici am băut, că-n ochii mei a apărut această nebunie.".
”Ruşine ţie!".
”Există înţelepţi şi nebuni, prevăzători şi nepăsători
Există ochi care zâmbesc şi ochi care plâng,
iar ochii mei sunt plini de nebunie!".

”Tinere, de ce stai aşa de tăcut la umbra acestui copac?"
”Picioarele mi-s grele de povara inimii mele. Caut odihnă la umbra acestui pom".
”Ruşine ţie!"
”Unii urmăresc drumul, alţii merg la întâmplare,
Unii sunt liberi, alţii înlănţuiţi.
Dar picioarele mele sunt grele de povara inimii mele.".

Pag 109

***

”Crede în iubire, chiar dacă este un izvor de suferinţă.
Să nu-ţi închizi inima!"
”Nu, prietene, cuvintele tale sunt nedesluşite,
nu le pot înţelege".

”Inima este făcută numai pentru a se dărui cu o lacrimă sau un cântec, iubita mea.”.
”Nu, dragul meu, nu pot înţelege,
vorbele tale sunt nedesluşite.".

”Bucuria este fragilă ca o picătură de rouă. Ea moare surâzând.
Dar mâhnirea este puternică şi durează,
îngăduie ca o dragoste dureroasă să se trezească în ochii tăi.".
”Nu, prietene, cuvintele tale sunt nedesluşite
şi nu le pot pricepe.".

”Lotusul vrea mai curând să se desfacă în soare şi să moară,
decât să trăiască sub chip de mugure o veşnică iarnă.".
”Nu, dragul meu, cuvintele tale sunt nedesluşite

şi nu le pot pricepe.".

Pag 110

***
Privirea ta este neliniştită şi tristă.
Ea caută să-mi pătrundă gândurile.
Tot astfel luna vrea să pătrundă marea.
Tu îmi cunoşti toată viaţa. Nimic nu ţi-am ascuns.
Iată de ce nu cunoşti nimic despre mine.

Dacă viaţa mea ar fi o piatră preţioasă,
aş sfărâma-o în mii de bucăţi
şi din aceste ţăndări ţi-aş face un colier
pe care l-aş pune în jurul gâtului tău.
Dacă viaţa mea nu ar fi decât o floare, dulce şi fină,
aş culege-o şi aş pune-o în părul tău.
Dar viaţa mea este o inimă, iubita mea.
Unde sunt marginile sale ?
Tu nu cunoşti hotarele acestei împărăţii
şi totuşi tu eşti prinţesa ei.

Dacă inima mea nu ar fi decât plăcere,
tu ai vedea-o înflorind într-un zâmbet fericit
şi ai pătrunde-o într-o clipă.
Dacă ea n-ar fi decât suferinţă,
ea s-ar topi în lacrimi cristaline,
răsfrângându-şi fără cuvinte taina.

Dar ea este dragoste, iubita mea,
Bucuria şi durerea ei sunt nemărginite,
Sărăcia şi bogăţia ei sunt eterne.
Ea este tot atât de aproape de tine
ca viaţa ta însăşi,
dar n-ai s-o cunoşti niciodată în întregime.

Pag 111

***
Vorbeşte-mi, dragostea mea! Spune-mi cuvintele pe care le cântai.
Noaptea este adâncă, stelele s-au pierdut în nouri.
Vântul suspină printre frunze.

îmi voi desface părul. Mantia-mi albastră mă va înveli cu noapte.
Am să-ţi strâng capul la sânul meu
şi în dulcea singurătate am să-i vorbesc în şoaptă inimii tale!
Voi închide ochii şi-am să te-ascult, fără să-ţi privesc chipul

Când cuvintele tale vor fi încetat vom rămâne tăcuţi.
Numai pomii vor şuşoti în întuneric.

Noaptea va păli, ziua se va naşte din nou.
Ne vom privi în ochi şi ne vom continua drumurile noastre osebite.
Vorbeşte-mi, dragostea mea! Spune-mi cuvintele pe care le cântai.

Pag 112

***

Tu eşti nourul serii plutind pe cerul visurilor mele.
Te modelez şi te plăsmuiesc după dorinţele dragostei mele.
Eşti a mea, tu care locuieşti în nemărginitele mele visuri.

Picioarele tale sunt trandafirii de slava dorului meu,
tu, aceea care culegi cântecele mele de seară.
Buzele tale sunt amare şi dulci de vinul suferinţei mele.
Eşti a mea, tu care locuieşti în visurile mele singuratice.

Umbra patimii mele îţi întunecă ochii.
Tu eşti halucinaţia privirii mele.
Te-am prins şi învăluit în ţesătura cântecelor mele,
dragostea mea.
Tu eşti a mea, tu locuieşti în visurile mele nemuritoare.

Pag 113

***

Inima mea, pasăre a deşertului,
şi-a aflat cerul în ochii tăi.
Ei sunt leagănul dimineţii,
Ei sunt împărăţia stelelor.

Abisul lor îmi soarbe cântările.
Lasă-mă să lunec în cerul acesta imens şi singuratic.
Lasă-mă să-i despic nourii
şi să-mi desfac liber aripile în nemărginirea sa însorită

Pag 114

***

Spune-mi dacă toate acestea sunt adevărate,
iubitul meu, spune-mi dacă toate sunt adevărate.
Când străluceşte fulgerul ochilor mei,
se strâng în inima ta nouri întunecaţi de furtună ?
Este adevărat că buzele mele sunt pentru tine dulci
ca şi revărsarea iubirii tale dintâi ?
Amintirea lumilor de mult apuse,
lâncezesc ele în vinele mele?

Pământul ca o harfă freamătă de cântece la atingerea picioarelor mele ?
E-adevărat că la vederea mea picături de rouă cad din ochii nopţii
şi că lumina dimineţii este fericită să mă învăluiască ?
E-adevărat că iubirea ta singuratică m-a căutat prin nenumăratele evuri şi lumi ?
Şi că, aflându-mă, îndelungatul tău dor a fost potolit de dulcile mele cuvinte,
de buzele mele şi de părul meu fluturând în vânt ?
Este adevărat că taina Nemărginirii este înscrisă pe această mică frunte ?
Spune-mi, iubitul meu, toate acestea sunt adevărate ?

pag 115

***
Mi-eşti drag, iubitul meu. Iartă-mi iubirea.
Tu m-ai prins ca pe o pasăre rătăcită.
Inima mi se zbate aşa de tare, încât vălul său a căzut.
Acoper-o cu duioşie, iubitul meu, şi iartă-mi iubirea.

Dacă nu mă poţi iubi, dragul meu, iartă-mi durerea.
Nu mă privi de departe cu dispreţ.
Mă voi ghemui în colţişorul meu şi acolo voi sta noaptea întreagă.
întoarce-ţi ochii de la mine, iubitul meu, şi iartă-mi durerea.

Dacă mă iubeşti, dragul meu, iartă-mi bucuria.
Când inima mea este furată de vârtejul bucuriei,
să nu râzi de primejdioasa mea dăruire.
Când, aşezată pe tronul meu,
te stăpânesc cu tirania iubirii mele
Când, asemenea unei zeiţe, îţi dăruiesc frumuseţile mele,
îndură-mi mândria, iubitul meu, şi iartă-mi bucuria.

Pag 116

***
De teamă să nu învăţ a te cunoaşte cu prea multă uşurinţă,
tu te joci cu mine.
Tu mă uimeşti cu hohotele tale de râs
pentru a-ţi ascunde lacrimile.
Îţi cunosc prefăcătoriile.
Niciodată nu rosteşti cuvântul pe care voiai să-l spui.

De teamă că n-am să te preţuiesc,
tu îmi scapi în mii de feluri.
De teamă să nu te confund cu mulţimea,
tu stai deoparte, singuratică.
îţi cunosc prefăcătoriile.
Tu-mi ceri mai mult decât altele, de aceea eşti tăcută.
Cu o nebunatică nepăsare te faci că nu primeşti darurile,
îţi cunosc prefăcătoriile.
Niciodată nu iei ceea ce ai voi să primeşti.

Pag 117

***
El murmură: ,"iubirea mea, ridică-ţi ochii!"
L-am certat şi i-am spus:
"Pleacă!" Dar nu s-a clintit.
A rămas în faţa mea şi-mi ţinea mâinile în ale sale.
I-am spus:
"Lasă-mă". Dar el nu a plecat.

Şi-a apropiat faţa de a mea
L-am privit şi i-am spus:
"Ce ruşine ". Dar el a rămas neclintit.
Buzele sale mi-au atins uşor obrazul.
Am tremurat toată şi i-am zis:
"Tu îndrăzneşti prea mult". Dar nu i-a fost ruşine.

Mi-a pus o floare în păr.
I-am spus:
”E de prisos". Dar el nu s-a tulburat.
Mi-a luat ghirlanda de la gât şi a plecat.
Dar acum plâng şi-mi întreb neîncetat inima:
”De ce nu se mai întoarce?"

Pag 118

***
Am construit un templu în lungi zile de sudoare şi trudă.
Nu avea nici uşi şi nici ferestre.
Zidurile sale erau groase, ferecate, din pietre masive.

Uitasem restul lumii. Părăsisem universul din afară.
Stăteam în contemplaţie în faţa chipului înălţat pe altar.
Fumul neîncetat al tămâiei
îmi învăluia inima în grelele sale falduri.

Veghele mele erau dedicate gravării pe pereţi
a unui labirint de forme fantastice:
cai înaripaţi, flori cu înfăţişare omenească, femei sub formă de şarpe.

Nu lăsasem nici o deschidere prin care să pătrundă
cântecul păsărilor, murmurul frunzelor
sau zgomotul surd venind din satul aflat la lucru.

Doar cântările mele făceau să răsune bolţile întunecate ale domului.
Spiritul meu deveni asemeni vârfului ascuţit şi tăcut al unei flăcări;
simţurile mele - se pierduseră-n extaz.
Nu mi-am mai dat seama de fuga timpului
până când un fulger, lovindu-mi templul,
descoperi întreaga durere a inimii mele.

Pag 119

Şi la lumina zilei, lampa deveni palidă şi aproape ruşinată;
pe ziduri sculpturile, visele încremenite şi lipsite de înţeles,
păreau că se feresc de privirile mele.

Am privit chipul pe altar: l-am văzut cum zâmbeşte
şi capătă viaţă la contactul însufleţitor cu Marea Natură.
Iar noaptea pe care o întemniţasem
îşi desfăcu aripile şi fugi în nemărginire.

Pag 120

***
Iartă, părinte, pe doi păcătoşi.
Astăzi vântul primăverii suflă în vârtejuri,
măturând praful şi frunzele veştede,
şi cu ele şi predicile tale.

Să nu spui, părinte, că viaţa este zadarnică.

Căci, pentru o zi, noi am făcut o-nţelegere cu moartea
şi, pentru câteva ore parfumate, amândoi am devenit nemuritori.

Dacă ar veni prietenii să ne înconjoare,
ne-am înclina umil şi le-am grăi:
Norocul nostru de azi ne pune în mare încurcătură.
în cerul fără de margini în care noi doi rămânem, locul este îngust.
Pentru că, primăvara, florile sunt aşa de multe
şi aripile albinelor se lovesc unele de altele.
Cerul acesta mic unde ne aflăm singuri,
noi doi, fără de moarte,
este prea absurd de îngust.

Pag 121

***

Toată dimineaţa am încercat să-mpletesc o coroană
Dar florile lunecau şi-mi scăpau din mâini.
Stăteai acolo jos şi mă priveai cu coada ochilor.
întreabă ochiul acesta întunecat de răutate, a cui este vina.

încerc să înstrunez un cântec, dar este zadarnic,
Un surâs ascuns tremură pe buzele tale.
întreabă-l pricina neizbutirii mele.
Lasă buzele tale zâmbitoare să-mi spună
cum s-a pierdut glasul meu în tăcere,
asemenea unei albine îmbătate în sânul unui lotus.

Se face seară.
Este ceasul când corolele îşi închid petalele.
Lasă-mă să m-aşez alături de tine
şi porunceşte buzelor mele să-şi îndeplinească slujba
în liniştea nopţii,
la lumina vaporoasă a stelelor.

Pag 122

***

O, femeie,
tu nu eşti numai capodopera creaţiei,
tu eşti şi capodopera omului:
el te împodobeşte cu frumuseţea inimii lui.

Poeţii ţes vălurile tale
cu firele de aur ale fanteziei;
pictorii îţi fac nemuritoare
forma trupului tău.

Marea îţi dăruieşte perlele sale, minele aurul lor,
grădinile verii îţi aduc ofrandă florile lor
pentru a te înfrumuseţa
şi a te face mai de preţ.
Dorul omului îţi acoperă tinereţea
cu slăvirea sa.
Tu eşti jumătate-femeie şi jumătate-vis.

Pag 123

***
În vârtejul şi zgomotul vieţii,
o, Frumuseţe tăiată în piatră,
tu rămâi mută şi liniştită, singuratică şi îndepărtată.
La picioarele tale eterna Iubire murmură:
”Vorbeşte, vorbeşte-mi, adorata mea! Vorbeşte-mi, iubita mea!"
Dar cuvintele tale rămân încremenite în piatră,
o, insensibilă Frumuseţe!

Pag 124

***
Pace, inima mea,
pentru ca ceasul despărţirii să fie blând.
Să nu fie o moarte, ci o împlinire.

Să trăim în amintirea dragostei noastre,
iar durerea să ni se preschimbe în cântece.

Zborul care se avântă spre ceruri
sfârşească prin strângerea aripilor în cuib.
Ultima strângere a mâinilor noastre
să fie tot aşa de duioasă ca şi regina nopţii.

întârzie, frumos sfârşit al iubirii noastre
şi spune-mi, în tăcere, ultimele tale cuvinte.
Mă înclin şi ridic lampa pentru a-ţi lumina calea.

Pag 125

***
Frate, nimic nu este veşnic, nimic nu durează.
Frate, păstrează acest adevăr în inima ta şi bucură-te.
Alţii ca şi noi au purtat străvechea povară a vieţii.
Alţii asemenea nouă au făcut lunga călătorie.
Un poem nu poate cânta mereu acelaşi cântec vechi.
Floarea se ofileşte şi moare.
Dar cel care o purta nu trebuie să-i plângă mereu soarta.

Frate, păstrează acest adevăr în suflet şi bucură-te.
Este nevoie de o lungă tăcere pentru a ţese o armonie perfectă.
Viaţa apune în asfinţit pentru a dispare în umbrele de aur.
Iubirea trebuie să-şi părăsească arderile
pentru a bea cupa durerii şi a renaşte în cerul lacrimilor.

Frate, păstrează acest adevăr în inima ta şi bucură-te.
Noi ne grăbim să ne culegem florile,
de teamă să nu fie scuturate de vântul care trece.
A răpi un sărut, care s-ar pierde în aşteptare,
face să ne freamăte sângele şi să ni se aprindă privirile.
Viaţa ni-i intensă, dorurile ne sunt adânci,
căci, iată, sună clopotul despărţirii.

Frate, păstrează aceasta în inima ta şi bucură-te.

Pag 126
Frumuseţea ne este dulce, pentru că ea dansează
în acelaşi ritm fugar ca şi viaţa noastră.
Ştiinţa ne este preţioasă pentru că niciodată
nu vom putea atinge ştiinţa supremă
. Totu-i făcut şi totu-i împlinit
în Veşnicie.
Dar pământeştile flori ale amăgirii
se păstrează mereu proaspete de către moarte.
Frate, păstrează adevărul acesta în inima ta şi bucură-te.

Pag. 127

***
O, pământule, răbdătoarea şi întunecata mea mamă,
bogăţia ta nu este nesfârşită.
Tu te oboseşti să-ţi hrăneşti copiii; dar hrana este rară.
Bucuriile pe care ni le dărui nu sunt niciodată desăvârşite.
Jucăriile pe care tu le închipui pentru copiii tăi sunt fragile.
Tu nu izbuteşti să mulţumeşti nesăţioasele noastre nădejdi. ...
Dar te voi tăgădui eu pentru toate acestea ?

Zâmbetul tău umbrit de către suferinţă
este dulce ochilor noştri.
Dragostea ta, care nu cunoaşte împlinire,
este scumpă inimii noastre
Sânul tău ne-a hrănit cu viaţă şi cu nemurire,
de aceea veghezi asupra noastră.
De veacuri tu compui armonii de culori şi de cântece
şi cu toate acestea paradisul tău nu-i decât
o tristă înseilare.
Plăsmuirile tale de frumuseţe sunt învăluite în ceţuri de lacrimi.

Am să-mi revărs cântecele în inima ta mută
şi iubirea în iubirea ta.
Am să te ador prin faptă.
Am văzut duioşia chipului tău
şi mi-e dragă ţărâna ta săracă,
Pământule - Mamă!

Pag 128

***
Cine eşti tu, cititorule, care mă vei citi peste o sută de ani ?
Nu pot să-ţi trimit măcar o singură floare
din coroana aceasta primăvăratică,
nici o singură rază de aur din norul acela îndepărtat.
Deschide uşile şi priveşte în depărtare.
în grădina ta înflorită,
culege amintirile parfumate ale florilor vestejite
de acum o sută de ani.
Fie ca să poţi simţi în bucuria inimii tale
bucuria vie ce a cântat într-o dimineaţă de primăvară,

trimiţându-ţi graiul plin de încântare dincolo de veac.

Pag 129

FUGITIVA

Pag 132

Ecoul armoniilor

***

Aflată pe sfârşite, ziua devenea tot mai înmiresmată.
Cea dintâi stea apăru, şovăitoare,
la marginile singurătăţilor mohorâte ale cerului.

M-am întors ca să contemplu înapoia mea
drumul străbătut,
gândind că zile de-a rândul el a folosit doar pentru o singură călătorie
şi pentru a nu mai fi nicicând umblat a doua oară.

Istoria venirii mele aici zace prin urmare astfel, mută,
în acea dâră de nisip!

Aşezat de-o parte, meditez încă.
Drumul petrecut este poate asemenea unei harfe ;
poate că el aşteaptă să fie cântat ceea ce a fost,
degetele divine ale Maestrului şi ale umbrei mai adânci decât amurgul.

Pag 133

***

Ţie m-am dăruit întreagă.
Nu am mai păstrat decât un ultim văl.
El este aşa de subţire,
că tu zâmbeşti în taină şi eu simt o undă de ruşine.

Zefirul primăverii flutură vălul;
până şi tulburarea inimii mele face să-i tremure cutele,
aşa cum un val mişcă spuma mării.

Nu mă condamna, iubirea mea,
că m-am ascuns după ceţurile acestui văl.

Şovăirea mea nu-i prefăcătorie,
ci tulpina firavă care poartă floarea devoţiunii mele,
pentru a se înclina înaintea ta cu reţinute graţii.

Pag 134

***

”Ce făceai tu cu cântecele tale, pasărea mea iubită,
atunci când te ghemuiai în acest cuib călduţ ?
Nu găseai tu aici o bucurie neştirbită ?
Ce dor te făcea să-ţi cheltui sufletul în necuprinsul cerului ?"
”Fericirea mea rămânea fără glas în căldura cuibului;
în nemărginirea cerului am descoperit că ştiam să cânt."

Pag 135

***
Îndrăgostiţii se apropie de tine, Regina mea;
ei îşi depun cu mândrie comorile la picioarele tale,
pe când tributul meu este făcut doar din himere.

Mâhnirea s-a strecurat în inima universului meu;
cea mai mare parte din mine s-a întunecat.

îţi aduc un instrument fără voce;
l-am înstrunit intens pentru a atinge o notă supremă,
dar corzile s-au rupt.

în timp ce meşterii dispreţuiesc aceste corzi frânte,
te implor să iei în mâna ta lira
şi să-i umpli liniştea cu cântecul tău.

Pag 136

***
Astă-noapte am compus un cântec,
dar tu nu erai acolo.

Am găsit cuvintele pe care le cântasem ziua.
Din sânul liniştii nocturne ele s-au ritmat în muzică,
în timp ce stelele se aprindeau una după alta.
Dar tu nu erai acolo.

Am voit, în această dimineaţă, să-ţi îngân un cântec;
dar dacă muzica nu am uitat-o,
răzvrătite, cuvintele îmi scapă, acum, când eşti lângă mine.

Pag 137

***
Am dorit să înscriu cuvintele iubirii în propria lor culoare;
dar cum se ascund ele în adâncul fiinţei mele
şi cât de palide sunt lacrimile noastre!
Le-ai recunoaşte oare, iubita mea, aceste cuvinte fără culoare ?

Am dorit să-ţi spun cuvintele dragostei în propria lor muzică,
dar această muzică nu răsună decât în inima mea
şi ochii mei sunt încărcaţi de tăcere.
Le-ai recunoaşte oare, iubita mea, aceste cuvinte fără muzică ?

Pag 138

***
Aşează-ţi deoparte lira, iubita mea;
lasă braţelor tale deplina libertate de a mă cuprinde.

Fie ca inima mea, la atingerea degetelor tale,
să ajungă limitele extreme ale simţirii.

Nu-ţi apleca fruntea; n-o întoarce de la mine;
ci dăruieşte-mi sărutul tău ca o aromă ascunsă multă vreme într-o corolă.

Nu înăbuşi clipa aceasta cu zadarnice cuvinte,
ci lasă ca un mare val de linişte să ne ducă spre încântări fără magini.

Pag 139

***
Eu , pasărea captivă, înaintea întunericimii cerului,
te întreb, frumoasă pasăre liberă!
Spune-mi, aceasta este ultima zi a lumii ?
Soarele nu va mai veni să-mi aurească zăbrelele coliviei mele ?

Pleacă, deci! Suie deasupra acestei conspiraţii de nouri;
caută iluzia care-mi lipseşte...
Cântă! Cântă pentru mine lumina eternă!

Pag 140

***
Murmurul vrăjit al primăverii întredeschide
o uşă tainică,
descoperind Prinţesa frumuseţii care şi-a făcut sălaşul
în mine.
Ea a fost întotdeauna aici, ghemuită în fundul unui leagăn
de amăgiri,
şi ritmul inimii mele o adormea.
Astăzi vălurile sale s-au ridicat,
miresmele rătăcitoare ale grădinilor fermecate
au atins-o uşor
Ea contemplă cu uimire, răsfrântă într-o oglindă,
semnul de nuntă zugrăvit pe fruntea sa
în vremuri uitate.

Ascult ecourile unei balade
despre care nu ştiu dacă este falsă sau adevărată,
dar ştiu că este ciudată;
gândurile mele au fugit spre ţara lucrurilor
care nu se întâmplă,
dar care sunt; în insula aromată care se află
dincolo de oceane,
femeile îşi răsucesc în soare părul ud,
sau se întind sub crengile tremurânde ale pădurilor
de santal...
şi mă cuprinde dorul de acelea pe care nu le-am văzut
niciodată
şi pe care nu le voi cunoaşte

niciodată.

Pag 141

Sufletul Priveliştilor

Pag 142
***
Tu eşti felurită la nesfârşit în exuberanţa universului,
Doamnă cu multiple măreţii!

Calea ta este semănată cu lumini,
atingerea ta face să nască flori,
trena rochiei tale mătură un dans de stele
şi muzica ta cu note diverse îşi află ecoul
printre nenumăratele lumi.
Dar unică în misterul de necunoscut al sufletului,
o, Doamnă a tăcerii şi singurătăţii,
iată, te-ai preschimbat în corolă de lotus
pe tulpina Iubirii...

Pag 143

***
Când destinul s-a făcut avar cu noi şi lumile iubirii dispar ;
când mângâierile şi surâsurile ne sunt socotite sau refuzate;
când prietenii de ieri ne-au uitat şi datornicii se feresc de noi,
atunci este timp pentru tine, Poetule, să închizi zăvoarele uşilor tale
pentru a uni cuvintele cu cuvinte şi ritmurile cu ritmuri.

Când destinul cu toane schimbătoare ne dăruie din nou favorurile sale;
când fluviul plăcerilor, uscat altădată, ne inundă dintr-o dată viaţa;
când prietenii bat la uşa noastră şi duşmanii ne dau răgaz;
când ochi duioşi ne contemplă şi zâmbete ne trimite solia lor,
atunci este timp pentru tine, Poetule,
să-ţi dăruieşti ritmurile vântului,
să-ţi uneşti inima ta cu altă inimă
şi buzele tale cu alte buze.

Pag 144

***
Tu mi te dărui asemenea unei flori
care nu se-nvoaltă decât la apropierea serii
şi a cărei prezenţă se trădează
prin cărările pe care le alege din umbră.
Aşa vine cu paşi tăcuţi primăvara,
când mugurii sunt gata să irumpă de prea plin.

Tu te impui spiritului meu ca înaltele valuri ale mareei suitoare
şi inima-mi se îneacă sub cântecele murmuitoare ale mării.

Presimţeam venirea ta,
aşa cum noaptea presimte zorile.
Prin nourii care se împurpurează, un nou cer
mi s-a dezvăluit.

Pag 145

***

Fericită a fost trezirea mea în dimineaţa aceasta,
pentru că mi-am văzut Iubitul.
Nemărginirea toată e numai bucurie
şi tinereţea mea îşi cunoaşte deplinătatea.

îndoielile şi neliniştile mi se risipesc;
azi sălaşul meu este cu adevărat sălaşul meu,
timpul meu devine cu adevărat timpul meu.

Păsări, îngânaţi-vă cântecele cele mai curate!
Soare! străluceşte cu lumina ta cea mai dulce!
Lasă să-ţi zboare săgeţile, o, zeu al Dragostei!

Aştept ora în care am să freamăt toată sub mângâierile sale.
Vidyapati spune: ”Fericirea este mare,
femeie, binecuvântată fie iubirea voastră!"

Pag 146

***

*A*mant îndrăzneţ al naturii, o, Prier,
fă să gâfâie inima pădurilor în strădania de a se exprima!

Vino în sufluri de neliniște,
acolo unde florile se-nvoaltă printre frunze noi!
Rupe ca o revoltă luminoasă veghea nocturnă,
şi chiar sub pământ anunţă-le apropiata eliberare seminţelor întemniţate!

Ca fulgerul, ca furtuna, mergi, pătrunde deodată în oraşul numeros.
Dezrobeşte verbul îngheţat!
Condu lupta ce nu are ştire de sine;
însufleţeşte ardoarea care slăbeşte...
învinge moartea!

Pag 147

***

Când, asemeni unei săbii lucitoare,
torentul colinei a fost aşezat de către amurg
în teaca sa de umbră,
un pâlc de păsări trece cu înfiorate murmure de aripi.

Această fugă printre lucruri nemişcate
Însufleţeşte dorinţa de mişcare;
ea sfâşie pânza tăcerii;
ea se înfăţişează ca o înaltă simţire!

îmi închipui munţi şi păduri zburând prin evuri;
îmi imaginez că în noapte lumina se naşte din nou,
la fiecare întâlnire cu o stea...

Simt în mine însumi zborul unei păsări călătoare;
ea îşi croieşte un drum dincolo de viaţă şi de moarte,
în timp ce lumea noastră neliniştită călătoreşte neobosit
în necuprinsul fără oprire.

Pag 148

***
In iubire, ţelul nu este durerea sau bucuria,
ci iubirea!
Libera dragoste uneşte; ea se aprinde din dragoste,
precum flacăra se aprinde din flacără.
Dar de unde a venit cea dintâi flacără ?

Când flacăra tainică apare,
ea face din lăuntricul nostru şi lumea din afară
una şi aceiaşi văpaie
şi toate limitele cad în cenuşă.

Poetul spune: ”Cine are partea de iubire fără să-i plătească preţul ?
Când tu refuzi să te dăruieşti pe tine însuţi,
universul întreg se face avar cu tine".

Pag 149

***
Din copilăria lumii, Himalaia,
ieşind din sânul sfâşiat al pământului,
înălţai din pisc în pisc înfruntarea ta soarelui.
Apoi a venit un timp când ţi-ai spus ţie însăţi:
”Nu mai sus!"
Şi ardoarea ta, îndrăgostită de nourii fugari,
şi-a aflat capătul şi s-a oprit pentru a saluta nemărginirea.

Atunci, liberă în jocurile sale,
frumuseţea te-a împodobit cu flori şi păsări.

Tu rămâi în singurătatea ta ca un savant
pe genunchii căruia stă deschisă o carte foarte veche,
cu nenumărate pagini de piatră.
Nu ştiu ce istorie a fost înscrisă acolo.
Este legenda unirii lui *Shiva,* ascetul divin, cu *Bhavani,* divina iubire ?
Sau este drama Puterii îmbinată cu fragilitatea ?

Pag 150

***
Ochii mei privesc liniştea bolţii înstelate
şi iată că simt trecând prin mine
ceea ce simte un arbore
ale cărui frunze întredeschise asemenea unor cupe, se îneacă în lumină.

Un gând îmi bântuie spiritul,
asemeni acestor arbori care ating iarba câmpiilor;
el se îmbină cu murmurele apei, cu suspinele obosite ale brizelor.
Îmi imaginez că am trăit deja în infinitul lucrurilor
acestei lumi
şică acestui infinit i-am dăruit iubirile şi suferinţele mele.

Pag 151

***

De câte ori, vastule Pământ,
am dorit să mă unesc cu tine,
şi să împărtăşesc bucuria fiecăreia din tulpinile tale
îndreptate spre cer!
Mi se pare că am fost al tău în epoci îndepărtate,
mult timp înainte de a mă naşte.
Oare de aceea, când licăririle toamnei alunecă pe câmpurile de orez,
îmi amintesc de comuniunea noastră intimă ?
De aceea aud încă ecourile vocilor prieteneşti
care-mi răspund din pragul unui trecut tainic ?
În ceasurile înserării,
când cirezile se întorc spre staul de-a lungul cărărilor ierboase,
sub luna mai înaltă decât fumul coşurilor din sat,
meditez la acea mare despărţire care a avut loc
în prima dimineaţă a fiinţei mele.

Pag 152

***

În astă-seară, iubita mea,
mi se pare că prin nenumăratele lumi în care am trăit,
am lăsat, tu şi eu, amintirea unirii noastre.
Când citesc legende vechi, inspirate de patimi stinse astăzi,
mi se pare că odinioară noi am fost o singură fiinţă
şi că amintirea ne revine cu amintirea timpurilor...
îmi închipui că dimineaţa care a transfigurat pământul
în veacuri apuse
a lăsat să-i lunece câteva raze în inima ta şi a mea.
Căci inimile noastre rămân etern tinere în bătrâneţea evurilor
şi întreg universul se face martor al iubirii noastre!

Pag 153

Madâna

Pag 154

***

În primii zori ai lumii, Madâna, zeu al iubirii,
tu dădeai târcoale printre muritori.
Fremătătoarea ta flamură
aduna tineri care alergau în întâmpinarea ta pentru a te saluta.
Şi în timp ce văzduhul se-mbălsăma de mireasmă
la culesul viilor, gândurile lor, asemenea unor calde roze,

se acopereau dintr-o dată cu purpură!

Pe treptele templului tău poeţii îşi intonau cântecele;
gazelele în cupluri îţi mângâiau degetele tale divine;
tigrul şi tigresa se culcau duioase la picioarele tale.
În fiecare seară fecioare aprindeau torţa sanctuarului tău
şi depuneau înaintea ta mugurii ascuţiţi de *Champa*
pentru a face dintr-înşii săgeţi. Timide, fecioarele te implorau
să le cruţi atunci când te vedeau încercând să tragi cu arcul;
altele, cele curioase, furând în taină o săgeată din tolba ta,
îi încercau vârful pe sânul lor suav.
Când dormeai obosit şi lâncezind în umbră de codri,
logodnicele treceau mereu şi mereu prin faţa ta
şi clătinau clopoţeii încingătoarelor
spionându-te cu o privire prefăcută şi ascunsă.

Una dintre ele nu a venit până la ţărmul râului?
Neştiind că va fi victima ta
şi molatec întinsă pe malul acoperit de iarbă,
ea şi-a lăsat ulciorul să plutească pe unde.
Tu te-ai apropiat.
Râsul tău strălucitor a surprins-o în reveria sa...
Ruşinată ea s-a ridicat şi-a încercat zadarnic să te pedepsească
dându-ţi să bei.

Pag 155

întoarce-te pe pământ, zeu al Iubirii!
Florile sălbatice vor să se amestece cu neorânduiala buclelor tale;
lampa de nuntă aşteaptă venirea ta în adâncul liniştii nocturne;
pământul uscat visează la sărutul paşilor tăi.
Inima omului, asemeni unei cupe care se dăruieşte,
cere să fie umplută cu vinul Paradisului tău!

Focul mâniei tale, o, Shiva, divinule Ascet,
a preschimbat în cenuşă trupul lui Madâna
pentru a-i elibera sufletul –
aşa s-a răspândit el în toate elementele!
De atunci, zi şi noapte, respiraţia sa tulbură pe cea a vântului;
ceaţa lacrimilor sale coboară ca un văl pe chipul asfinţiturilor;
tânguirea sa pare a emana din însuşi sânul lucrurilor
şi cântecul său înăbuşit, în liniştea serilor de april,
transfigurează pământul!

Adolescentul se minunează de arşiţele ciudate
care freamătă în fiinţa sa cu ritmul sângelui său;
fecioara întreabă semnele tainice făcute de natură;
epavele unei lumi a încântărilor pare să lunece pe nourii Toamnei...
O solie ne este încredinţată
de către această floare a soarelui
desfăcută în faţa astrului strălucitor al zilei.
Nimbul lunii printre ramuri
seamănă cu veşmântul luminos al unei apariţii deja risipite;
trandafiriul născând al zorilor aminteşte surâsul schiţat al unei măşti
ridicate pe jumătate;

acolo unde odinioară îndrăgostiţii îşi schimbau săruturile,
cresc acum florile câmpiei.
Mânia ta, o, divinule Ascet,
nu a mistuit trupul lui Madâna
decât pentru a face fără de moarte fantoma sa
în sufletul universului !

pag 156

Urvashi

Pag157

***
Tu nu eşti nici mamă nici fiică, nici logodnică, Urvashi!
Eşti femeie pentru că aşa ai furat sufletul Paradisului !

Când seara obosită se-ntoarce cu turmele sale,
tu nu-ţi pregăteşti lămpile căminului;
tu nu intri cu inima vibrândă, cu un zâmbet înfiorat,
fericită la gândul tainei nocturne, - în patul de nuntă.
Asemeni aurorei tu eşti fără văluri, Urvashi, şi fără pudoare.

Nimeni nu şi-ar putea închipui risipa de splendoare care te-a creat!
Ieşită din valuri în prima dimineaţă a întâiei primăveri,
tu purtai cupa vieţii în mâna dreaptă şi otravă în mâna stângă.
Oceanul furtunos, potolit precum un şarpe care a fost descântat,
îşi rostogolea numeroasele sale capete la picioarele tale.
Graţia ta strălucitoare se desfăcea din unde, goală şi imaculată asemenea corolei de iasomie.

Ai fost vreodată copilăroasă sau timidă, Urvashi, tinereţe nemuritoare ?

Fiică a insulelor de corali,
dormeai tu în adâncul nopţilor albastre şi fluide,
printre acele stranii răsfrângeri de pietre scumpe ale scoicilor,
în mijlocul monştrilor multiformi mişunând pe pământ înainte de naşterea zilei ?

Tu eşti adorată de oamenii tuturor timpurilor, o, veşnică Minune!

Pag 158

Lumea se înfioară de o suferinţă fermecată la simpla privire a ochilor tăi.
Asceţii îţi fac dar fructul ascezei lor,
cântecele poeţilor se rotesc în parfumul prezenţei tale.
Picioarele tale, purtate de o bucurie jucăuşă,
sună pe aripile vântului asemenea unor clopote de aur.

Tu dansezi în faţa zeilor, împărtăşind ritmuri noi prin spaţii, Urvashi!
Atunci pământul simte cum se înfioară ierburile şi frunzişul său,
recoltele toamnei se leagănă,
mările se înalţă cu toate furioasele sale valuri cadenţate;
astrele, perle trecute prin lanţul care saltă la gâtul tău şi care se sfarmă,
astrele cad de pe firmament,

şi inimile oamenilor palpită de o ardoare reînnoită.

Urvashi, tu ai rupt cea dintâi somnul evurilor
şi ai făcut să vibreze văzduhul de un freamăt de nelinişte.
Universul te scaldă în lacrimile sale;
picioarele tale sunt înroşite de sângele inimii sale;
uşoară, tu îţi cauţi echilibrul pe şovăitoarea corolă a lotusului dorului
şi dansezi fără sfârşit în acea înţelepciune fără hotare
în care Dumnezeu îşi compune visele sale tumultoase!

Pag 159

Petale pe Cenuşă

Pag 160
***
Iubire, tu mi-ai colorat gândurile şi ritmurile
cu cele din urmă răsfrângeri ale măreţiei tale,
tu ai transfigurat viaţa mea prin frumuseţea apropiată a morţii.

Aşa cum apusul de soare lasă să întrezărim puţin din paradis,
tu mi-ai schimbat suferinţa în extaz suprem.
Prin vraja ta, Iubire,
viaţa şi moartea au devenit pentru mine
o singură nemărginită uimire!

Pag 161

***
Alltădată, în timpul orelor lungi de martie,
te aşteptam în zadar.
Tu vii acum, cu anotimpul ploilor
şi faci ca în inima mea să vibreze simfonia furtunilor
şi a vânturilor nebune!

În acele zile trecute de martie mi se părea
că te zăresc lunecând pe florile câmpiei
pe care le luai cu tine în faldurile rochiei tale plutitoare;
mi se părea că aud clinchetul brăţărilor tale,
că-ţi respir dulcea răsuflare în lungul aleilor grădinii...

Astăzi descopăr fiinţa ta în întreaga pădure;
văd părul tău ca o undă întunecată răspândindu-se prin cer;
tu îţi apleci spre mine umbra ta fermecată
şi aud ecoul unei ceremonii solemne.

Uşoarele podoabe pe care le-am strâns pentru tine sunt
o neînsemnată ofrandă.
încă nu am ştiut să cânt din lăută precum s-ar cuveni
pentru lauda ta.
Dar puteam să ghicesc, eu, care-ţi pregăteam
luminoasă nuntă,
că apropiindu-te, voi deveni credinciosul unui cult ?

pag 162

***
Numele pe care obişnuia să mi-l dăruiască,
asemeni iasomiei înflorite,
îmbălsăma anii dragostei noastre.
Sclipirile care tremură cu frunzişul,
cărările de iarbă în noaptea ploioasă
şi pacea orelor care încheie o seară melancolică,
se amestecau cu ecoul său.

Cel care răspundea la acel nume
nu era numai o operă a Creaţiei:
ea de asemeni îl plăsmuia din nou pentru ea însăşi
de-a lungul trecătorilor ani.

De atunci, rătăcitoarelor zile
nu se mai adună în numele murmurat de glasul ei.
Ele spun: ”cine ne va mai strânge-mpreună vreodată?
Noi căutăm pe păstoriţa noastră..."

Asemenea nourilor serii,
zilele călătoresc la întâmplare;
ele plutesc în întuneric, se pierd în uitarea eternă.

Pag 163

***
Pe o cărare năpăduită de ierburi înalte am auzit vocea ei:
”Mă cunoşti?"
M-am întors, şi văzând-o:
”Nu-mi mai amintesc numele tău" - i-am spus.
Ea răspunse:
”Sunt cea dintâi mare durere a tinereţii tale.".
Şi ochii săi erau asemeni aurorii strălucind de rouă.

”A secat comoara adâncă a lacrimilor tale?"
- întrebai eu din nou.

Ea surâdea şi nu răspunse.
Am înţeles că lacrimile sale avuseseră timp să înveţe
un nou grai.
”Tu spuneai atunci”, murmură ea, ”că vei iubi totdeauna
suferinţa ta.".
Am roşit.
”Da, dar timpul a trecut şi omul uită" - am spus eu.

I-am luat mâna într-a mea şi am adăugat: ”Tu eşti aceea care te-ai schimbat."
”Aceea care a fost altădată durere
s-a preschimbat acum în linişte" - spuse ea.

Pag 164

***

Negreşit mă voi opri uimit dacă ne vom regăsi cândva,
într-o viitoare existenţă,
suind în lumina unei alte lumi îndepărtate.
Voi înţelege că ochii tăi, asemeni unor stele,
au aparţinut acelui cer noptatic uitat, al unei vieţi apuse.

Da, am să înţeleg că vraja chipului tău
se împodobeşte încă de iradierea pătimaşă
a privirii mele
în timpul unei întâlniri pierdute în negura vremurilor
şi că dragostei mele îi datorezi o taină despre care
nu se mai ştie de unde vine.

Pag 165

***
Când ne-am întâlnit, inima mea s-a exprimat în muzică:
”Aceea care este de întotdeauna departe de tine
s-a apropiat pentru totdeauna de tine."
Cântecul meu se opreşte şi cred că Iubita mea este foarte aproape,
uitând în adevăr că este departe, foarte departe.

Muzica umple infinitul care desparte sufletele noastre.
El era odinioară ascuns de către ceţosul ecran al zilnicelor lucruri.

În sânul fugarelor nopţi de vară,
când un murmur se ridică în tăcere,
eu plâng lipsa celei care este lângă mine.
Mă întreb: ”când putea-voi şopti la ureche cuvinte
purtând în ele ritmul veşniciei ?"

pag 166

***
O, Pământule, atunci când voi fi plecat,
inima mea va lăsa câte puţin din nuanţele sale
în toate alcătuirile tale.

Câteva ecouri ale sufletului meu
se vor adăuga la armonia anotimpurilor;
gândul meu veni-va, necunoscut,
pândind ciclul luminilor şi umbrelor tale.

În zilele ce vor veni,
când vara va izbucni în grădina îndrăgostiţilor,
ei nu vor şti că florile boschetelor lor
împrumută o mai vie frumuseţe cântecelor mele,
nici că iubirea lor pentru această lume creşte,
îmbogăţindu-se cu iubirea mea.

Pag 167

***
Ridică-te, Trecut fără de început!
Veacurile se rostogolesc către sânul tău, valurile sale murmuitoare,

dar ele îşi pierd orice-nţeles şi orice vibraţie
cufundându-se în neagra sa imensitate fără riduri.

Tu nu ai murit, Trecutule,
dar tu rămâi tainic
Şi totuşi am simţit cum lunecă paşii tăi magici în fiinţa mea
şi te-am ghicit uneori în sufletul unor ore.

Căci tu nu pierzi nimic din ceea ce ai fost!
Tu scrii din nou istoria bunilor noştri
pe frunzele imponderabile ale vieţii noastre;
îţi aminteşti nume uitate;
Prezentul neliniştit vorbeşte cu glasul tău
din pragul tăcerii tale!

Pag 168

RELIGIA POETULUI

A simţi că exist, acest lucru nu-mi cere nici un efort: nu este pentru mine o povară. Şi totuşi, dacă s-ar putea separa diferitele elemente - de ordin mental, fizic, chimic şi altele, relative la toate ramurile ştiinţelor, care sunt reunite în mine, continuitatea lor ar fi evidentă de la sine. Există în mine un mister latent de unitate, care are simplicitatea nemărginirii şi care reduce imensa masă a multitudinii la un simplu punct.
Această Unitate aflătoare în mine cunoaşte universul multitudinii. Indiferent de ce ar cunoaşte, ea recunoaşte Unitatea sub diversele ei înfăţişări. Ea cunoaşte odaia în care mă aflu, în mod simplu pentru că această cameră este una pentru ea, în ciuda aparentei contradicţii între nenumăratele lucruri pe care le conţine, dar care sunt reunite prin faptul că ele se află în această cameră.
Această Unitate este în mine creatoare. Creaţiile sale constituie modele ideale de unitate în manifestările cele mai felurite : picturi, poeme, muzică, creaţii în care ea găseşte bucuria numai pentru că ele îi relevă formele desăvârşite ale unei unităţi care îi este inerentă.
Această Unitate aflătoare în mine caută unitatea în cunoaştere nu numai pentru înţelegerea sa, ci ea creează, de asemenea, imagini ale unităţii pentru plăcerea sa şi urmăreşte încă unirea în dragoste pentru realizarea sa completă. Ea se caută în altul. Faptul ar fi absurd dacă puterea sa de adevăr nu ar face-o reală. în dragoste, noi aflăm o bucurie care este supremă. Din acest motiv se spune, în Upanişade, că *advaitam* este *anantam –„ ” u*nitatea este infinită"; că *advaitam* este *anandam – „ ” u*nitatea este iubire".
A da perfectă expresie Unităţii şi Infinitului, prin armonia multitudinii; Unităţii - Iubirea - prin sacrificiul de sine, iată obiectul vieţii noastre individuale şi cel al societăţii noastre.

Pag 171
1

...Calitatea infinitului nu stă în mărimea întinderii, ea se află în *advaitam,* misterul Unităţii. Faptele ocupă un timp şi un spaţiu infinit; dar adevărul care le înglobează pe toate nu are dimensiuni: el este Unul. Când inima noastră se apropie de această Unitate, în lucrurile mari sau în cele mărunte, ea este în contact cu infinitul.
Vorbeam într-o zi cu un prieten despre bucuria pe care ne-o procură personalitatea noastră, făcându-ne conştienţi de existenţa în noi a unui spirit de unitate. Interlocutorul meu mi-a spus că el nu simţea nici o bucurie lăuntrică de acest gen, dar am rămas convins că exagera. După toată probabilitatea, acel om suferise o ruptură a armoniei dintre mediul său şi spiritul de unitate din el, dovedind astfel cu atât mai mult adevărul acestei armonii. Valoarea unei bune sănătăţi ne este relevată violent şi dureros când o maladie o alterează, căci sănătatea exprimă unitatea funcţiilor vitale şi, prin urmare, este o sursă de bucurie. Tragediile vieţii se produc nu pentru a-şi demonstra propria lor realitate, ci pentru a dovedi acest principiu etern al bucuriei de a trăi, pe care ele l-au tulburat profund. Este scopul acestei Unităţi din noi de a realiza infinitatea sa printr-o desăvârşită unire de iubire cu altul. Orice obstacol la această unire va da naştere la mizerie, la cele mai josnice patimi care sunt expresia naturii limitate a acestei dezuniri care este negativă şi deci, înseamnă *maya.*
Bucuria de unitate din noi, căutând să se exprime, devine creatoare, în timp ce dorinţa noastră de a ne satisface nevoile zilnice este constructoare. La vederea unui vas, considerat ca atare, ne punem întrebarea: ”în definitiv, care-i raţiunea existenţei sale?". Prin construcţia sa utilitară el ne oferă însăşi explicaţia existenţei sale. Dar privit ca operă a frumuseţii, nu are probleme de rezolvat, nu are nimic de făcut decât să existe. El ne revelează în forma

sa o unitate căreia tot ceea ce pare divers în el, este atât de strâns înrudit încât, într-un fel tainic, el vibrează la unison cu muzica armoniei care se află în noi.
Care-i adevărul acestei lumi? El nu se găseşte în masele de substanţă, nici în numărul lucrurilor, ci în raporturile pe care nu le

Pag 172

putem socoti, măsura sau abstractiza. Acest adevăr nu se află în materia sub multiplele sale forme, ci în expresia care este una.
Toate cunoştinţele noastre despre lucruri constă în a le situa în raporturile lor cu universul, în acea infinitate care este adevărul. O picătură de apă nu este o îmbinare particulară de elemente, ci este un miracol de reciprocitate armonioasă, în care două împreună dau mărturia Unităţii. Nici o analiză nu ar putea să dezvăluie acest mister de unitate. Materia este o abstracţie : nu vom putea înţelege niciodată ce este ea în esenţă, pentru că lumea realităţii noastre nu o permite. Chiar forţele gigante ale universului, forţa centripetă şi forţa centrifugă, sunt în afara înţelegerii noastre...
Ceea ce se află neîncetat în faţa noastră nu este bucătăria, ci festinul, nu anatomia lumii, ci fizionomia ei. Iată hora anotimpurilor ; jocul înşelător al luminilor şi al umbrelor, al vântului şi al apelor; aripile multicolore ale vieţii rătăcitoare zburând de la naştere la moarte. Importanţa acestor fapte nu se află în însăşi existenţa lor, ci în limbajul lor armonios, grai matern al sufletului nostru, prin mijlocirea căruia ele ne sunt comunicate.
Noi pierdem puţin câte puţin contactul cu acest mare adevăr, uităm să acceptăm invitaţia şi ospeţia sa, când în căutarea de succese exterioare înfăptuirile noastre nu mai sunt nici spirituale, nici expresive. Este faptul de care se plânge Wordsworth când spune:
”*Lumea este prea mult pentru noi; mai devreme sau mai târziu, în câştiguri şi în pierderi, noi ne cheltuim puterile. Şi nu vedem îndestul în Natură ceea ce este al nostru."*
Dar nu pentru că lumea ne-a devenit prea familiară; dimpotrivă, pentru că noi n-o vedem sub aspectul său de unitate, pentru că noi suntem împinşi către distragere de către gustul nostru de fragmentar.
Obiectele materiale, luate ca atare, sunt brutale ; ele sunt singuratice, gata să-şi facă unul altuia rău. Ele se aseamănă cu impulsurile noastre individuale, căutând libertatea nelimitată a încăpăţânării. Lăsate pe seama lor, ele sunt distructive; dar, de cum un ideal de unitate îşi înalţă stindardul său, acesta subjugă aceste forţe rebele şi creaţia este relevată - creaţie care este pacea şi

Pag 173

unitatea relaţiei perfecte. Aviditatea noastră de hrană este, prin ea însăşi, urâtă şi egoistă, departe de orice bunăcuviinţă; dar când o supunem unui ideal, cel al fraternizării sociale, atunci ea poate fi stăpânită şi devine agreabilă.
În natura umană, patima sexuală este în mod fatal individuală şi distructivă, dar când ea este dominată de idealul iubirii, ea poate să se învoalte într-o frumuseţe desăvârşită, devenind, în expresia sa cea mai înaltă, simbolul adevărului spiritual al omului, simbol care însemnează legătura sa de iubire cu nemărginirea. în felul acesta noi aflăm că Unitatea este aceea care se exprimă în creaţie, iar multitudinea, prin contrast, perfectează revelaţia unităţii.

2

îmi amintesc că fiind copil, un şir de cocotieri din lungul zidului înconjurând grădina noastră, cu ramurile care păreau că fac semne soarelui ridicându-se la orizont, îmi dădea impresia unei însoţiri tot atât de vii ca şi mine. Ştiu că închipuirea mea era cea care transpunea lumea din jur în propria mea lume lăuntrică, această închipuire care caută unitatea. Şi totuşi, trebuie să admitem că această însoţire este reală; că universul în care eu fiinţez poartă în el un element înrudit cu propriul meu spirit imaginativ care trezeşte în orice fire de copil pe Creator, cel căruia îi place să ţească în pânza creaţiei propriile sale desene cu fire multicolore. Este ceva care seamănă cu noi şi, prin urmare, se armonizează cu imaginaţia noastră. Când descoperim în noi corzile care vibrează la unison cu ale altuia, noi ştim că această simpatie poartă în ea o realitate eternă. Faptul că lumea stimulează imaginaţia noastră şi o predispune la simpatie ne învaţă că această imaginaţie creatoare este un adevăr care ne este comun, precum comun este la tot ceea ce există. Când Wordsworth spune:
”*... Aş vrea să fiu un păgân crescut într-o credinţă apusă;/astfel aş putea avea în faţa acestei fermecătoare naturi/ unele viziuni care m-ar face mai puţin singuratic;/ şi să-l văd pe Proteu ieşind din mare/ şi să-l aud pe Triton suflând în scoica sa înflorită..."*

Pag 174

Poetul înţelege prin aceasta că noi ne simţim mai puţin izolaţi într-o lume care răspunde imaginaţiei noastre; lucrul acesta nu-i cu putinţă decât dacă, prin imaginaţia noastră, se află relevată, în ciuda aparenţelor, realitatea care ne dă impresia de prietenie, adică de ceva care are afinitate cu noi. Cea mai mare parte a activităţii noastre o folosim pentru a izvodi imagini, nu într-un scop utilitar sau pentru a formula propoziţii raţionale, ci pentru a da răspunsuri variate la feluritele impresii venite din realitate. în astfel de imagini copilul îşi plăsmuieşte propria sa lume, ca o replică la aceea în care el trăieşte.
Copilul din noi descoperă umbra eternului său tovarăş de joacă înapoia vălului lucrurilor. Şi acest tovarăş de joacă este Realitatea, care îngăduie copilului să afle plăcere în activităţi care nu au pretenţia de a-l instrui, nici să-l ajute, ci care se mulţumesc doar să exprime.
Există o bucurie creatoare de imagini în nemărginire care ne inspiră bucuria pe care noi o avem de a imagina. Ritmul mişcării cosmice produce în spiritul nostru emoţia care este creatoare.
Un poet a vorbit în aceşti termeni despre destinul său de visător, despre lipsa de demnitate a viselor sale şi, totuşi, de persistenţa lor:
”*Port printre oameni capul meu nepăsător/ şi-mi făuresc vise aşa precum ei fac pâine./ Timpul va strânge în recolta sa pe oamenii virtuoşi, dar şi pe adormitul toropit de soare;/ dar după secerător/lumea va culege spice pentru mine, eu cel care dorm."*
Visul persistă; el este chiar mai real decât pâinea care este materială şi folositoare. Pânza pictată este durabilă şi substanţială ; pentru producerea şi vânzarea sa ea dispune de un întreg cortegiu de maşini şi uzine. Dar imaginea pe care nici o fabrică nu ar putea-o produce este un vis, o *maya,* şi cu toate acestea, imaginea şi nu pânza posedă sensul realităţii supreme.
Un poet ne descria astfel Toamna:
”*Am văzut Toamna îmbătrânită în dimineaţa ceţoasă/ dreaptă şi fără umbră precum Tăcerea, ascultând Tăcerea,/ căci nici o pasăre solitară nu voia să cânte din adâncul pădurilor părăsite, pentru urechea sa surdă."*

Pag 175

Un altul cântă luna lui April:
”*April, April, râzi cu râsul tău de tânără fată/ Apoi, în clipa următoare, varsă lacrimile tale de tânără fată!/ April, care-mi cânţi la ureche asemenea unui iubit,/ atunci când îţi spun, iubitul meu,/ toate nădejdile şi toate temerile mele./ April, April, râzi cu râsul tău de aur,/ dar în clipa cealaltă, varsă-ţi lacrimile tale de aur."*
Această Toamnă şi acest April sunt altceva decât pură fantezie?
Să presupunem că un locuitor de pe Lună coboară pe pământ şi ascultă muzica unui gramofon. El va căuta imediat originea plăcerii resimţită în spirit. În faţa sa sunt doar o cutie de lemn şi un disc care produce sunetele. Dar singurul lucru pe care nu-l vede şi pe care nu-l poate explica este adevărul muzicii, pe care fiinţa sa îl recunoaşte ca pe un mesaj personal. Muzica nu se află nici în lemn, nici în disc, nici în sunetul notelor. Dacă acest locuitor de pe Lună este poet, el va vorbi de o zână întemniţată în această cutie, care se ocupă de torsul pânzelor de cântece, exprimând prin tânguiri dorul său de ferestre magice, deschizându-se spre spuma mărilor primejdioase din ţara dispărută a Zânelor. Desigur, nu va fi literal exact, dar în mod esenţial adevărat. Ceea ce caracterizează luna April sunt razele de soare alternând cu ploile repezi; or, amestecul subtil de umbre şi lumini, de murmure şi mişcări din April, nu ne dau numai senzaţii neaşteptate, ci o unitate de bucurie asemeni muzicii. Din acest motiv, atunci când un poet îşi reprezintă April ca pe o fată tânără, chiar şi un materialist convins va simpatiza cu el. Ştim bine că acelaşi individ ar deveni furios şi ameninţător dacă s-ar compara legile eredităţii sau o problemă geometrică cu o fată tânără sau cu un trandafir sau, de asemenea, cu o pisică sau cu o cămilă, pentru că aceste abstracţiuni intelectuale nu fac să vibreze corzile lirei imaginaţiei noastre. Acestea nu sunt vise, la fel ca şi armonia cântecelor păsărilor, frunzele spălate de ploaie şi care scânteiază în soare şi nourii palizi ce plutesc în azur.
Adevărul suprem al personalităţii noastre este că noi nu suntem simpli biologi sau geometri; ”noi suntem visători de vise, noi

Pag 176

suntem muzicieni". Aceste visuri şi această muzică nu sunt o funcţie mecanică, aşa cum este ea la mâncătorii de lotus, ci impulsul creator este cel care izvodeşte cântece, nu numai cu cuvinte şi arii, linii şi culori, ci, de asemenea, cu pietre şi metale, cu idei şi cu oameni:
”*Cu cântece minunate şi nemuritoare/construim marile cetăţi ale lumii/ şi cu o istorie fabuloasă/ zidim gloria unei împărăţii",* ne asigură un poet.
Un erudit dintre prietenii mei îmi mărturisea că practicarea zilnică a logicii îi slăbise instinctul natural al credinţei. Raţiunea acestui fapt stă în aceea că, în esenţă, credinţa reprezintă spectacolul aflat în sufletul nostru şi ea descoperă sensul dramei în unitatea reprezentării, în timp ce logica ne atrage în culisele teatrului, acolo unde

se făurește mașinăria, nu însă drama; atunci această logică își clatină fruntea și cu un ton obosit vorbește de dezamăgire. Totuși culisele, sub aspectul lor fragmentar, au aerul stupid atunci când le întrebi, sau abordează surâsul ironic al lui Mefisto, pentru că nu posedă secretul unității, care este în altă parte. Este rândul credinței să răspundă: ”Unitatea ne vine de la Unitatea aflătoare în noi, și Unitatea din noi deschide ușa și o primește cu bucurie".
Funcția poeziei și a artei este de a ne aminti că într-un teatru culisele sunt cea mai cenușie iluzie și că realitatea constă în drama reprezentată în fața noastră, cu tot fardul său, cu toate artificiile sale strălucitoare, măștile și parada sa, unite în artă. Frânghiile și mașinăriile se uzează, scena se schimbă, dar visul care este drama rămâne adevărat, căci Visătorul etern persistă de-a pururi.

3

Poezia și artele întreține credința profundă a omului în unirea ființei sale cu tot ce există și al cărui adevăr final este adevărul personalității. Este o religie ușor de înțeles, și nu un sistem metafizic care trebuie analizat și discutat. Noi știm, prin experiență personală, ce sunt creațiile noastre și aflăm instinctiv, prin ele, sensul creației care ne înconjoară.

Pag 177

Când Keats exclama în ”Odă la urnă grecească" : ”*O, formă tăcută! Tu a cărei enigmă depășește gândirea/așa cum face veșnicia...*" el simțea inefabilul care se află în orice formă perfectă, misterul Unității care ne sustrage de la orice gândire și ne pune în contact nemijlocit cu Infinitul. Acest mister trebuie să-l înțeleagă și să-l releve poetul; el apare în poemele lui Keats, lăsând să se întrezărească ceva din luptele născute de către conștiința suferinții și a deznădejdii:
”*În ciuda deznădejdilor, a sărăciei inumane, în naturi nobile, zilele cenușii și toate drumurile nesănătoase și întunecate ce ne-au fost date pentru tortura noastră, da, în ciuda a toate acestea, chipul frumuseții îndepărtează lințoliul care înăbușea spiritele noastre posomorâte."*
Aici poetul sugerează că adevărul se revelează în frumusețe. Căci dacă frumusețea ar fi un simplu accident, o ruptură în țesătura eternă a lucrurilor, ea ar răni și ar fi învinsă de antagonismul faptelor. Frumusețea nu este o fantasmă, ea posedă sensul etern al realității. Faptele care determină mâhnirea și tristețea nu sunt decât o ceață, și când această ceață este străpunsă, ici și colo, noi înțelegem că Pacea este cea adevărată, și nu conflictul, că Iubirea este adevărată, și nu ura, și că Adevărul este Unitatea, și nu multitudinea dispersă. Noi concepem Creația ca o armonie perpetuă între idealul infinit de perfecțiune și continuitatea eternă a realizării sale; că atât timp cât nu va fi separare absolută între idealul pozitiv și obstacolul material care se opune la împlinirea sa, nu trebuie să ne înspăimântăm că suferim și murim. Aceasta este Religia Poetului. Cei care sunt obișnuiți cu principiile rigide ale credințelor sectare vor găsi această religie prea indefinită și elastică. Fără îndoială așa și este, dar în mod simplu, pentru că ambiția sa nu este de a înlănțui Infinitul și de a-l îmblânzi pentru scopuri domestice : ea are drept scop, mai curând, de a ne ajuta conștiința să se emancipeze de materialism. Ea este tot atât de imperioasă ca și zorile, și tot atât de luminoasă ; ea eliberează gândurile noastre, sentimentele și faptele noastre și le hrănește cu lumină. în Religia Poetului nu există doctrină nici porunci; ea ne indică atitudinea întregii noastre ființe față de un adevăr care trebuie să se reveleze neîncetat în propria sa creație infinită.

Pag 178

într-o religie dogmatică, toate întrebările sunt rezolvate de o manieră definită, toate îndoielile sunt până la urmă potolite, în timp ce Religia Poetului este fluidă ca atmosfera ce înconjură pământul, unde luminile și umbrele se joacă de-a-v-ați ascunselea și unde vântul, ca un tânăr păstor, cântă din fluier printre turmele de nouri. Ea nu ne conduce niciodată către o concluzie definitivă; totuși ea descoperă sfere infinite de lumină, căci ea nu este înconjurată de ziduri care să o limiteze. Ea recunoaște lucrările răului; ea admite deschis: ”oboseala, febra și agitațiile" lumii, ”unde oamenii își petrec viața ascultându-se reciproc cum gem"; ea ne amintește că, în ciuda a toate, există cântecul privighetorii și că: ”din fericire, Regina Lună este încă pe tronul său". Poezia nu dă un răspuns cu caracter determinat. Ea nu este decât o muzică având darul să ne distragă de la gândurile noastre, pe măsură ce ne umple ființa.
Să împrumutăm câteva versuri de la un poet oriental, pentru a vedea cum se exprimă această idee, transpusă într-un poem bengali:
”*Dimineața, m-am trezit în fâsâitul pânzelor bărcii tale,/ Doamnă a Călătoriei mele/ și am părăsit pământul pentru a urma valurile care îmi făceau semn./ Și te-am întrebat: ”Recolta visului se pârguiește în insula de dincolo de azur?"/ Tăcerea surâsului tău căzu pe întrebarea mea, precum liniștea luminii pe valuri./ Ziua se scurse, plină de furtuni și acalmii./ învolburate, vânturile își schimbau direcția în fiecare clipă și marea gemea./*

Te-am întrebat: ”Turnul visului tău se află undeva dincolo de cenuşile muribunde ale zilei care se stinge asemeni unui rug funebru ?"/Nici un răspuns nu a venit de la tine, dar ochii tăi surâdeau ca ciucurele unui nour în soare apune./ E noapte. Silueta ta dispare în beznă./ Şuviţele părului tău, în care joacă vântul, îmi mângâie obrajii şi mireasma lor face să tresară tinereţea mea./ Mâinile mele caută pe dibuite marginile veşmântului şi te întreb: ”Grădina ta de moarte se află dincolo de stele, Doamnă a Călătoriei mele, unde tăcerea ta se răspândeşte în melodii?"/ Surâsul tău străluceşte în mijlocul păcii tăcute, asemenea stelei în ceaţa miezului de noapte."
Rabindranath Tagore

Pag 179

Cuprins

Sensul cosmic al poeziei lui Rabindranath Tagore.....5
OFRANDA LIRICĂ.....19
M-ai făcut nemărginit-aceasta a fost bucuria ta.....20
Timpul călătoriei mele este lung.....21
Ziua în care floarea de lotus s-a deschis.....22
Propriul meu nume este o temniţă.....23
Lumină! Lumina mea! Lumină umplând universul.....24
Toate accentele bucuriei să-şi dea întâlnire.....25
Pe ţărmul necuprinselor lumi se strâng copiii.....26
Pe ţărmul râului mâhnit, printre înalte ierburi.....27
Când creaţia era nouă şi toate stelele străluceau.....29
Tu eşti cerul şi tu eşti cuibul.....30
Acelaşi fluviu de viaţă care aleargă prin arterele mele.....31
Ţie îţi este dat, Doamne.....32
Cât de mult a trebuit să mă risipesc şi să mă răsucesc.....33
Ziua s-a scurs, umbrele călătoresc prin lume.....34
Mi se pare că sunt asemenea norului rătăcind fără ţintă.....35
De-a lungul multor zile de lâncezeală.....36
în mâinile tale, Doamne, timpul este fără margini.....37
Mamă, pentru tine alcătui-voi un şirag de perle.....38
Neliniştea despărţirii se răspândeşte pretutindeni în lume.....39
Şi acum, rămâneţi cu bine ! Vreau să-mi uraţi drum bun.....40
în acest ceas al despărţirii, uraţi-mi noroc, prieteni!.....41
Mă cufund în adâncul oceanului de forme.....42
Cântecele mele te-au căutat de-a lungul întregii mele vieţi.....43
LEBĂDA.....45
O, Noul meu ! O, lucru niciodată pârguit!.....46
Râu al nemărginirii.....49
Cine ţi-a dăruit viaţa, Taj Mahal, făptură de piatră?.....52
în inima ascetică a pădurii de iarnă cu frunzele căzute.....54
Pământule-Mamă, de câte milioane de ani.....56
Cântecele mele.....57
Enorma bogăţie a lucrurilor lumii.....58
Pământule, Dragule.....60
Atâta vreme cât rămân inert.....61
Am iubit această lume.....62
Altădată, în zorile creaţiei.....63
Ştii tu, frate, unde este cerul?.....64
Când tu ai apărut, o, Poet-Univers, pe universul Angliei.....65
Ceea ce m-am străduit să exprim nu am tălmăcit încă.....66
COŞUL CU FRUCTE.....69
Dă poruncă şi voi culege toate fructele mele.....70
în aurora sa viaţa mea era asemenea cu o floare.....71
M-am trezit şi am găsit mesajul tău o dată cu dimineaţa.....72
Acolo unde căile sunt însemnate.....73
Nu, nu stă în puterea ta de a face să se deschidă mugurele.....74
O, Noapte, Noapte acoperită de văluri.....75

Sufletul poetului dansează şi lunecă.....76
Pasărea dimineţii cântă.....77
Noaptea este neagră şi somnul tău adânc.....78
M-ai rânduit printre învinşi.....79
Zidul se întredeschise şi lumina.....80
„Sire", grăi slujbaşul către Regele său.....81
O, Foc, fratele meu, îţi închin un cântec de triumf !.....82
Zilele mele pământeşti se scurg asemenea unui râu îngust.....83
în deznădăjduita mea viaţă, adă-mi, o, femeie.....84
Pe moaştele Domnului Nostru Buda.....85
Ce este această armonie a cărei cadenţă leagănă lumea ?.....87
Am sărutat lumea cu ochii şi cu trupul meu.....88
Simt că toate stelele palpită în mine.....89
Nourul mi-a spus : „Mă risipesc".....90
Tu ai venit pentru o clipă alături de mine.....91
Dintr-o dată fereastra sufletului meu s-a deschis larg.....92
O, valurile, valurile care absorb cerul.....93
Bucuria a alergat din toate colţurile lumii.....94
Luntraşii.....95
Faptă de Har.....98
GRĂDINARUL.....101
Poetule, seara se apropie. Părul tău încărunţeşte.....102
Nu izbutesc să-mi aflu hodină.....104
Pasărea îmblânzită se afla în colivie 105
Lampa se stinsese lângă patul meu.....106
Mâinile noastre se înlănţuiesc, ochii noştri se caută.....107
Zi după zi el vine şi pleacă din nou.....108
„Tinere, spune-mi, de ce sunt ochii tăi plini de nebunie?".....109
„Crede în iubire, chiar dacă este un izvor de suferinţă".....110
Privirea ta este neliniştită şi tristă.....111
Vorbeşte-mi, dragostea mea!.....112
Tu eşti nourul serii plutind pe cerul visurilor mele.....113
Inima mea, pasăre a deşertului.....114
Spune-mi dacă toate acestea sunt adevărate.....115
Mi-eşti drag, iubitul meu.....116
De teamă să nu învăţ a te cunoaşte.....117
El murmură : „iubirea mea, ridică-ţi ochii!".....118
Am construit un templu în lungi zile de sudoare şi trudă.....119
Iartă, părinte.....121
Toată dimineaţa am încercat să-mpletesc o coroană.....122
O, femeie, tu nu eşti numai capodopera creaţiei.....123
în vârtejul şi zgomotul vieţii.....124
Pace, inima mea.....125
Frate, nimic nu este veşnic, nimic nu durează.....126
O, pământule, răbdătoarea şi întunecata mea mamă.....128
Cine eşti tu, cititorule.....129
FUGITIVA.....131
Ecoul Armoniilor.....132
Aflată pe sfârşite, ziua devenea tot mai înmiresmată.....133
Ţie m-am dăruit întreagă.....134
„Ce făceai tu cu cântecele tale, pasărea mea iubită" 135
îndrăgostiţii se apropie de tine, Regina mea 136
Astă-noapte am compus un cântec.....137
Am dorit să înscriu cuvintele iubirii.....138
Aşează-ţi deoparte lira, iubita mea 139
Eu, pasărea captivă, înaintea întunericimii cerului.....140
Murmurul vrăjit al primăverii.....141
Sufletul Priveliştilor.....142
Tu eşti felurită la nesfârşit.....143
Când destinul s-a făcut avar cu noi.....144
Tu mi te dărui asemenea unei flori.....145
Fericită a fost trezirea mea în dimineaţa aceasta.....146

Amant îndrăzneţ al naturii, o, Prier.....147
Când, asemeni unei săbii lucitoare.....148
în iubire, ţelul nu este durerea sau bucuria.....149
Din copilăria lumii, Himalaia.....150
Ochii mei privesc liniştea bolţii înstelate.....151
De câte ori, vastule Pământ.....152
în astă-seară, iubita mea.....153
Madâna.....154
Urvashi.....157
Petale pe Cenuşă.....160
Iubire, tu mi-ai colorat gândurile.....161
Altădată, în timpul orelor lungi de martie.....162
Numele pe care obişnuia să mi-l dăruiască.....163
Pe o cărare năpăduită de ierburi înalte.....164
Negreşit mă voi opri uimit dacă ne vom regăsi cândva.....165
Când ne-am întâlnit.....166
O, Pământule, atunci când voi fi plecat.....167
Ridică-te, Trecut fără de început!.....168
Religia poetului.....170
Fotografii.....180
Lucrări de **George Popa**
Poeme
Laudăformei, Constelaţia Hyperion, Orfeu şi Euridice,
Eseuri
Semnificaţiile spaţiului în pictură, Auguste Rodin, Spaţiul poetic eminescian, Prezentul etern eminescian,
Sinteze
Istoria culturii şi a civilizaţiilor
Un compendiu al spiritualităţii universale,
Traduceri
Omar Khayyam, *Catrene,* ed. I, ed. II, ed. **III,** ed. definitivă
Rabindranath Tagore, *Antologie lirică,*
Hafiz, *Divanul,*
Ed. Tineretului, 1969 Ed. Junimea, 1978 Ed. Junimea, 1986
Ed. Meridiane, 1973 Ed. Meridiane, 1976 Ed. Junimea, 1982 Ed. Junimea, 1989
Ed. Cugetarea, 1997
Ed. Tineretului, 1969 Ed. Univers, 1979 Ed. Junimea, 1993 Ed. Timpul, 1995 Ed. Univers, 1987 Ed. Polirom, 1997 A. K. Coomaraswamy, *Hinduism şi Budism,* Ed. Timpul, 1997
Ediţie ilustrată cu schiţe şi lucrări de pictură din creaţia poetului,
aflate în Galeria Naţională de Artă Modernă din New Delhi
şi Muzeul Rabindra Bhawan, Santiniketan